

บทที่ 4

ลักษณะของปัญหาที่นำไปสู่การร้องเรียนของประชาชน และสำนึกของประชาชนในการเข้าไปมีส่วนร่วมในการตรวจสอบทุจริต

4.1 ลักษณะของปัญหาที่นำไปสู่การร้องเรียนของประชาชน

ในบทนี้จะได้นำเสนอข้อมูลการร้องเรียนปัญหาของประชาชนที่ได้ร้องเรียนไปที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้เห็นถึงปัญหาที่เกิดขึ้นในท้องถิ่นที่นำไปสู่การร้องเรียนปัญหาของประชาชน ซึ่งโดยส่วนใหญ่แล้วปัญหาความเดือดร้อนที่ประชาชนเลือกที่จะร้องเรียนไปที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อให้เข้ามาจัดการแก้ไขหรือไกล่เกลี่ยปัญหานั้น สามารถจำแนกลักษณะประเภทของการร้องเรียนปัญหาได้เป็น 3 ประเภท คือ (1) การร้องเรียนปัญหาความเดือดร้อนทั่วไป แต่มีผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตของประชาชนผู้ร้องเรียน ซึ่งลักษณะของการร้องเรียนนั้นแบ่งเป็นการร้องเรียนปัญหาความเดือดร้อนเพียงลำพัง และการรวมกลุ่มเพื่อร้องเรียนปัญหาความเดือดร้อน (2) การร้องเรียนปัญหาสิ่งแวดล้อมที่ส่งผลกระทบต่อชีวิตและสุขภาพของประชาชนในวงกว้าง (3) การร้องเรียนปัญหาความไม่โปร่งใสในการบริหารงานของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยในการร้องเรียนปัญหาของประชาชนนั้น นอกจากจะมีการร้องเรียนปัญหาความเดือดร้อนทั่วไปที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแล้ว ประชาชนก็ยังได้มีการร้องเรียนให้หน่วยงานหรือองค์กรอื่นเข้ามาตรวจสอบองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของตนเองด้วยเช่นเดียวกัน ถ้าหากเห็นว่าการบริหารงานของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความไม่โปร่งใสหรือส่อไปในทางทุจริต และสุดท้ายจะได้นำเสนอประเด็นความเห็นของประชาชนผู้ร้องเรียนปัญหาต่อสำนึกการเข้าไปมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการทุจริตในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยมีรายละเอียดดังนี้

4.1.1 ปัญหาความเดือดร้อนทั่วไปที่มีผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตของประชาชนผู้ร้องเรียน

ปัญหานี้เป็นเรื่องทั่วไปที่ผู้ร้องเรียนคิดว่าตนเองได้รับความเดือดร้อน และมองว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นน่าจะสามารถแก้ไขปัญหาให้กับตนเองได้ จึงตัดสินใจไปร้องเรียนปัญหา ซึ่งลักษณะของการร้องเรียนปัญหาความเดือดร้อนทั่วไปนี้ อาจจะมีทั้งการร้องเรียนเพียงลำพังและการรวมกลุ่มกันเพื่อร้องเรียน ดังข้อมูลต่อไปนี้

4.1.1.1 การร้องเรียนปัญหาความเดือดร้อนเพียงลำพัง

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 1

คุณเชิด (นามสมมติ) อายุ 34 ปี ระดับการศึกษาปริญญาตรี เป็นประชาชนในพื้นที่เทศบาลตำบลสุเทพ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งได้ร้องเรียนปัญหาเหตุเดือดร้อนรำคาญจากร้านอาหารทะเลทองข้างบ้านซึ่งเปิดเป็นร้านขายอาหารทะเลสดและได้ส่งกลิ่นเหม็นอีกทั้งยังมีหนูและแมลงวันรบกวนเข้ามาในบ้าน และในยามกลางคืนร้านอาหารก็จะล้างจานเสียงดังเป็นประจำ ซึ่งมีผลกระทบต่อการใช้ชีวิตของคุณเชิดและครอบครัว คือ ต้องทนกับกลิ่นเหม็นและความรำคาญจากเสียงที่เกิดจากการล้างจานในเวลากลางคืน และปัญหานี้ยังได้ส่งผลกระทบต่อการประกอบอาชีพของคุณเชิดซึ่งเปิดเป็นกิจการห่อผักและร้านขายกาแฟสด เนื่องจากถูกลูกค้าต่อว่าและลูกค้าส่วนหนึ่งได้ย้ายออกไปเช่าห่อผักอื่น คุณเชิดจึงได้ตัดสินใจร้องเรียนไปที่เทศบาลตำบลสุเทพเป็นแห่งแรกเพื่อให้เข้ามาจัดการแก้ไขปัญหาและได้ร้องเรียนไปที่สาธารณสุขจังหวัดเชียงใหม่ โดยคุณเชิดไม่ได้เจรจากับผู้ประกอบการโดยตรง เนื่องจากเจ้าของร้านไม่ใช่คนในพื้นที่และต้องการให้ทางองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นตัวกลางในการเจรจาระหว่างคุณเชิดกับผู้ประกอบการร้านอาหารทะเลทอง โดยคุณเชิดได้ทำเรื่องร้องเรียนทั้งแบบเอกสาร และโทรศัพท์ไปร้องเรียนด้วยวาจา ซึ่งการร้องเรียนนี้ไม่ได้มีผลต่อการแก้ไขปัญหาใดๆ เลย เพราะเทศบาลตำบลสุเทพไม่มีการส่งเจ้าหน้าที่มาตรวจสอบ หรือแจ้งให้กับผู้ร้องเรียนได้ทราบว่าได้ดำเนินการประการใดไปแล้วบ้าง ซึ่งเหตุผลที่คุณเชิดร้องเรียนไปที่เทศบาลตำบลสุเทพ เพราะเห็นว่าเป็นหน่วยงานที่อยู่ใกล้กับประชาชนและมีหน้าที่ดูแลความเป็นอยู่ของประชาชนในท้องถิ่น และคิดว่าเมื่อร้องเรียนไปแล้วปัญหาจะได้รับการแก้ไขที่รวดเร็วและถึงแม้จะร้องเรียนไปที่หน่วยงานอื่น เช่น สาธารณสุข เรื่องก็จะถูกส่งมาที่เทศบาลอยู่ดี เพราะเป็นหน่วยงานรับเรื่องและดำเนินการในเบื้องต้น (ร้องเรียนเมื่อ พ.ศ.2549 - เรื่องยุติเมื่อ พ.ศ. 2551)

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 2

คุณชาติ (นามสมมติ) อายุ 62 ปี ข้าราชการบำนาญ เคยดำรงตำแหน่งหัวหน้างานพัฒนาและฝึกอบรมมหาวิทยาลัยของรัฐแห่งหนึ่ง และเป็นประชาชนในพื้นที่เทศบาลตำบลสุเทพ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ โดยได้ร้องเรียนขอให้ทางเทศบาลตำบลสุเทพเข้ามาตรวจสอบห่อผักกาดสะลองที่อยู่ใกล้บ้านซึ่งปล่อยน้ำเสียที่ไม่ผ่านการบำบัดสู่ท่อระบายน้ำหลัก และกลิ่นของน้ำที่เหม็นทำให้ชาวบ้านที่อยู่ปลายท่อไม่สามารถทนกลิ่นได้และได้ทำการปิดทางเดินของน้ำ ทำให้เกิดน้ำขังหน้าบ้านคุณชาติส่งกลิ่นเหม็น และในช่วงที่ฝนตกน้ำก็จะล้นเข้ามาบริเวณบ้านคุณชาติฯ จึงไปร้องเรียนที่เทศบาลตำบลสุเทพ เพื่อขอให้มาตรวจสอบว่าทางห่อผักได้มีการบำบัดน้ำเสียก่อนปล่อยลงสู่ท่อระบายน้ำหลักหรือไม่ และขอให้ทางเทศบาลดำเนินการขุดลอกทางเดินน้ำทางปลายท่อที่ถูกปิดไว้

เพื่อให้ น้ำสามารถระบายได้ ไม่ส่งกลิ่นเหม็น และไม่ให้เกิดน้ำขังจนล้นเข้ามาที่บ้านของคุณชาติเอง โดยหลังจากที่ไปเขียนคำร้องเรียนที่เทศบาลแล้ว คุณชาติก็ไม่ได้ติดตามว่าทางเทศบาลได้ดำเนินการลงมาตรวจสอบเพื่อแก้ไขปัญหาดังที่ร้องเรียนไปหรือไม่ แต่ก็ไม่เคยได้รับการแจ้งกลับจากทางเทศบาลตำบลสุเทพว่าได้ดำเนินการไปแล้วหรือมีการส่งเจ้าหน้าที่มาออกตรวจพื้นที่หรือสอบถามแต่ประการใด โดยปัจจุบันท่อน้ำหน้าบ้านคุณชาติไม่ได้ส่งกลิ่นแล้วเพราะทางหอพักกาสะลองได้ทำบ่อพักน้ำเพื่อบำบัดแล้ว แต่เวลาฝนตกหนักก็จะมีน้ำที่ระบายไม่ทันไหลเข้ามาที่บ้านของคุณชาติอยู่ซึ่งแสดงว่าฝาที่ปากท่อยังไม่ได้ถูกเปิดเพื่อให้ น้ำระบาย ซึ่งเหตุผลที่คุณชาติตัดสินใจไปร้องเรียนที่เทศบาลเป็นหน่วยงานแรก ก็เพราะอยากให้เป็นตัวกลางในการเจรจาแก้ปัญหา เนื่องจาก โดยส่วนตัวของคุณชาติก็มีความสัมพันธ์ที่ดีและใกล้ชิดกับเจ้าของหอพักกาสะลองจึงไม่อยากจะมามีเรื่องที่กระทบกระทั่ง ทำให้เกิดการผิดใจกัน (ร้องเรียนเมื่อ พ.ศ.2548 - เรื่องยุติเมื่อ พ.ศ. 2548)

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 3

คุณต้อย (นามสมมติ) อายุ 64 ปี ข้าราชการบำนาญ เคยดำรงตำแหน่งรองศาสตราจารย์ในมหาวิทยาลัยของรัฐแห่งหนึ่ง และเป็นประชาชนในพื้นที่เทศบาลตำบลสุเทพ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ โดยคุณต้อยได้ร้องเรียนปัญหาการก่อสร้างหอพักพุกฤทธิพิลาซึ่งอยู่ข้างบ้านคุณต้อย ที่มีการตอกเสาเข็มเพื่อสร้างหอพักขนาดความสูง 5 ชั้น ซึ่งต้องมีการตอกเสาเข็มประมาณ 80 ต้น ซึ่งการตอกเสาเข็มทำให้เกิดการสะเทือนและทำให้บ้านของคุณต้อยเกิดการร้าวและทรุด และการถมดินเพื่อปรับพื้นที่ให้สูงขึ้นยังทำให้น้ำจากบริเวณที่ก่อสร้างไหลเข้ามาที่บ้านคุณต้อย คุณต้อยจึงได้ไปร้องเรียนที่เทศบาลตำบลสุเทพดำเนินการมีคำสั่งให้ผู้ประกอบการหอพักระงับการตอกเสาเข็มไว้ก่อน และขอให้ดำเนินการแก้ไขอย่างใดอย่างหนึ่งเพื่อไม่ให้บ้านคุณต้อยเกิดการร้าวและทรุดมากขึ้นไปอีก และหลังจากที่หอพักได้ดำเนินการก่อสร้างจนแล้วเสร็จก็ปรากฏว่าบ่อน้ำที่บ้านคุณต้อยซึ่งเคยใช้อุปโภคบริโภคเป็นประจำ ก็ได้เกิดการเน่าและมีกลิ่น และบริเวณบ้านคุณต้อยที่อยู่ข้างหอพักที่สร้างใหม่นั้นก็ได้เกิดการขึ้นแฉะตลอดเวลา คุณต้อยจึงคิดว่าหอพักข้างบ้านปล่อยน้ำซึมลงดินโดยไม่มีบ่อพักน้ำ ทำให้น้ำซึมเข้ามาบริเวณบ้านของคุณต้อยและเป็นสาเหตุให้บ่อน้ำเน่าเหม็น คุณต้อยจึงเดินทางไปร้องเรียนที่เทศบาลตำบลสุเทพอีกครั้ง เพื่อขอให้ส่งเจ้าหน้าที่มาตรวจสอบว่าหอพักนั้นมีการทำบ่อพักน้ำหรือไม่ และขอให้มีคำสั่งให้ดำเนินการปรับปรุงสร้างบ่อพักน้ำที่ได้มาตรฐานเพื่อไม่ให้ น้ำซึมเข้ามาที่บ้านของคุณต้อยอีก (ร้องเรียนเมื่อ พ.ศ.2549 - เรื่องยุติเมื่อ พ.ศ. 2550)

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 4

คุณน้อง (นามสมมติ) อายุ 52 ปี ระดับการศึกษาปริญญาโท ปัจจุบันทำงานตำแหน่งนักวิเคราะห์นโยบายและแผนที่มหาวิทยาลัยของรัฐแห่งหนึ่ง เป็นประชาชนในพื้นที่เทศบาลตำบลสุเทพ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ โดยคุณน้องได้ร้องเรียนบ้านหลังตรงข้ามกับบ้านของตนเอง ซึ่งเปิดเป็นโรงงานทำน้ำพริกหนุ่ม โดยเฉพาะช่วงที่มีเทศกาลพืชสวนโลกที่มีคนมาเที่ยวเชียงใหม่เยอะมาก และน้ำพริกหนึ่งเป็นสินค้าที่ขายดีมาก ทางโรงงานน้ำพริกดังกล่าวจึงได้ผลิตน้ำพริกหนุ่มตลอดเวลา และได้มีการเผาพริกคั่วซึ่งเป็นวัตถุดิบสำคัญในการทำน้ำพริกหนึ่งถึงวันละ 4 ต่ารถกระบะ ทำให้กลิ่นควันและไอพริกลอยเข้ามาที่บ้านของคุณน้องรวมทั้งบ้านใกล้เคียง ทำให้เกิดอาการแสบผิวและหายใจไม่ออก รู้สึกร้อนไปตามเนื้อตัว และเนื่องจากบ้านคุณน้องเป็นทาวน์เฮาส์ติดกัน 5 ห้อง จึงไม่มีช่องว่างระบายอากาศและอยู่ตรงข้ามกับโรงงานน้ำพริกหนุ่มทำให้ได้รับลมที่พัดเอาควันพริกเข้าบ้านอย่างเต็มที่ ซึ่งก็มีผู้อาศัยในทาวน์เฮาส์ห้องอื่นๆ ได้รับกลิ่นเช่นเดียวกัน และเคยมีผู้ไปร้องเรียนที่เทศบาลตำบลสุเทพในสมัยที่ยังเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลมาก่อนแล้ว และเมื่อคุณน้องมาอาศัยอยู่ที่หลังก็ประสบปัญหาอย่างเดียวกันอีก จึงได้ร้องเรียนปัญหานั้นไปอีกครั้งหนึ่งโดยเป็นการร้องเรียนส่วนตัว เพื่อขอให้ทางเทศบาลเข้ามาดำเนินการแก้ไขปัญหาก็โดยมีคำสั่งให้ทางโรงงานน้ำพริกหนุ่มดำเนินการแก้ไขอย่างใดอย่างหนึ่ง เพื่อไม่ให้ควันฟุ้งกระจายและก่อความเดือดร้อนแก่ประชาชนในย่านที่คุณน้องพักอาศัยอีก (ร้องเรียนเมื่อ พ.ศ.2549 - เรื่องยุติเมื่อ พ.ศ. 2549)

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 5

คุณเอก (นามสมมติ) อายุ 34 ปี ระดับการศึกษาปริญญาโท ประกอบอาชีพด้านธุรกิจขายตรง เป็นประชาชนในพื้นที่เทศบาลตำบลสุเทพ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ โดยคุณเอกได้ร้องเรียนปัญหาเหตุเดือดร้อนรำคาญในการอยู่อาศัยในหอพักที่ตนเองเช่าอยู่ซึ่งอยู่ในเขตเทศบาลตำบลสุเทพ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ โดยคุณเอกได้ร้องเรียนปัญหาความเดือดร้อนในการอยู่อาศัยในหอพักไปที่เทศบาลตำบลสุเทพจำนวน 2 ครั้ง โดยครั้งแรกเป็นเรื่องหอพักไม่มีการจัดการที่ถูกต้องสุขลักษณะ มีสัตว์และแมลงเล็กๆ เข้ามาในห้องน้ำชั้น 2 เพราะหอพักใช้น้ำบาดาลโดยไม่มีการกรองก่อน จึงได้แจ้งไปที่เทศบาลตำบลสุเทพเพื่อขอให้มาตรวจสอบคุณภาพน้ำของหอพักแต่ก็ไม่มี การเข้ามาดำเนินการจึงได้ตัดสินใจย้ายไปอยู่หอพักอื่น แต่ก็ประสบปัญหาถูกรบกวนจากผู้อาศัยที่อยู่ห้องชั้นล่างซึ่งสูบบุหรี่แล้วควันบุหรี่ลอยขึ้นมาเข้าไปในห้องคุณเอกซึ่งเป็นผู้ที่แพ้ควันบุหรี่ โดยคุณเอกมองว่า แม้การร้องเรียนปัญหาเรื่องเหม็นกลิ่นควันบุหรี่จะเป็นเรื่องส่วนตัว แต่ในอีกมุมมองหนึ่งควันบุหรี่ยังเป็นสิ่งที่มีผลกระทบต่อคนทั่วไปที่เรียกว่า “ผู้สูบบุหรี่มือสอง” และคนทั่วไปเองก็ มักจะยอมตกอยู่ในสภาวะจำยอมโดยไม่ออกมาต่อต้านหรือปกป้องสิทธิของตนเอง ซึ่งตัวของคุณ

เอกเป็นผู้ที่ตระหนักในสิทธิเสรีภาพของการมีสุขภาพและคุณภาพชีวิตที่ดีของตนเอง และมองว่าผู้ที่สูบบุหรี่ไม่เคารพในสิทธิเสรีภาพการมีชีวิตที่ดีของผู้อื่น จึงได้ร้องเรียนปัญหาไปที่เทศบาลตำบลสุเทพ โดยได้ไปแจ้งร้องเรียนเป็นเอกสารที่เทศบาลตำบลสุเทพ และได้โทรศัพท์ไปติดตามให้เจ้าหน้าที่ของเทศบาลมาตรวจสอบหลายครั้งกว่าที่เจ้าหน้าที่ฝ่ายสาธารณสุขของเทศบาลตำบลสุเทพจะลงพื้นที่เพื่อเข้ามาตรวจสอบปัญหาที่คุณเอกร้องเรียนไปนั้น (ร้องเรียนเมื่อ พ.ศ.2551 - เรื่องยุติเมื่อ พ.ศ. 2551)

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 6

คุณพล (นามสมมติ) อายุ 64 ปี ระดับการศึกษาปริญญาตรี เป็นข้าราชการบำนาญ เป็นประชาชนในพื้นที่เทศบาลตำบลสุเทพ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ และเป็นประธานหมู่บ้านจัดสรรไฮแลนด์วิวเพลสในเขตตำบลสุเทพ โดยคุณพลได้ทำเรื่องร้องเรียนไปที่เทศบาลตำบลสุเทพ ในสมัยที่ยังเป็นองค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อขอความร่วมมือให้ส่งรถมาเก็บขยะในหมู่บ้านให้มากกว่าสัปดาห์ละ 1 ครั้ง เนื่องจากการเก็บขยะเพียงสัปดาห์ละครั้งนั้นทำให้มีขยะคั่งค้างในหมู่บ้านมาก และสุนัขมาคุ้ยเขี่ยทำให้เกิดแมลงวันและกลิ่นรบกวนผู้พักอาศัยในหมู่บ้าน โดยคุณพลมีความเห็นว่าประเด็นที่ร้องเรียนนั้นไม่ได้เป็นปัญหาความเดือดร้อนของตัวเองเพียงลำพัง แต่เป็นความเดือดร้อนของทุกคนที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้าน และการที่ตนเองเป็นประธานหมู่บ้านก็ไม่สามารถจะทนนิ่งเฉยมองดูความเดือดร้อนของลูกบ้านได้จึงได้ตัดสินใจร้องเรียนปัญหาไปที่องค์การบริหารส่วนตำบลสุเทพในขณะนั้น แต่ทางองค์การบริหารส่วนตำบลแจ้งว่าไม่สามารถมาเก็บขยะให้บ่อยขึ้นกว่าเดิมได้ เนื่องจาก มีจำนวนรถเก็บขายน้อย และต้องตระเวนไปเก็บขยะทุกหมู่บ้านในตำบลและไม่มียงบประมาณในการจัดซื้อรถเก็บขยะเพิ่มจากจำนวนที่มีอยู่ ทำให้ปัญหาที่คุณพลได้ร้องเรียนไปในขณะนั้นไม่ได้รับการแก้ไข แต่ขณะนี้ทางเทศบาลตำบลสุเทพได้จ้างบริษัทเอกชนให้เข้ามาเก็บขยะในหมู่บ้านของคุณพลแล้ว และได้เพิ่มรอบระยะเวลาในการจัดเก็บขยะเป็นสัปดาห์ละ 2 ครั้ง ปัญหาที่ร้องเรียนไปจึงไม่เกิดขึ้นอีกในปัจจุบัน (ร้องเรียนเมื่อ พ.ศ.2549 - เรื่องยุติเมื่อ พ.ศ. 2550)

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 7

คุณอัมพร (นามสมมติ) อายุ 53 ปี ระดับการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ประกอบอาชีพรับจ้างเย็บผ้า เป็นประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลป่าบาง อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ โดยคุณอัมพรได้ร้องเรียนไปที่องค์การบริหารส่วนตำบลป่าบาง เพื่อขอให้มาแก้ไขปัญหากรณีมีผู้รุกλάและลักลอบถมลำเหมืองสาธารณะจนลำเหมืองตื้นเขินทำให้น้ำไม่ระบายและไหลเข้าบ้านคุณอัมพรเวลาฝนตก ซึ่งฝ่ายที่ถูกร้องเรียนเป็นที่ชายของกำนันตำบลป่าบางซึ่งมีที่ดินติดลำเหมือง และต่อมาได้ล้อมรั้วเอาเขตลำเหมืองมาอยู่ในเขตของตนเองและได้นำขยะเศษใบไม้ต่าง ๆ

ถล่มลงในร่องเหมืองทำให้ลำเหมืองตื้นเขิน ซึ่งคุณอัมพรได้ร้องเรียนไปที่อบต.ป่าบาง เพื่อขอให้มาแก้ไขปัญหาให้จำนวน 2 ครั้ง และทุกครั้งที่ร้องเรียนก็จะขอให้เพื่อนบ้านคนอื่นๆ มาลงชื่อเป็นพยานไว้ว่าตนเองได้รับความเดือดร้อนจากการที่ลำเหมืองสาธารณะถูกบุกรุกให้กลายเป็นที่ส่วนบุคคลมีการถมลำเหมืองทำให้ตื้นเขินและมีน้ำท่วมเข้าบ้านจริง และการที่ไปร้องเรียนที่อบต.ก็เพราะคิดว่าเป็นหน่วยงานที่น่าจะสามารถแก้ไขปัญหาคความเดือดร้อนให้ได้ และหลังจากที่ร้องเรียนปัญหาไปที่ อบต.แล้ว ทางฝ่ายผู้ถูกร้องเรียนก็ได้กล่าวหาว่าคุณอัมพรก็รุกล้ำลำเหมืองเช่นเดียวกัน ปัญหาข้อพิพาทของคุณอัมพรจึงถูกเปลี่ยนประเด็นไป ทำให้คุณอัมพรต้องไปแจ้งให้ทางเจ้าหน้าที่ที่ดินมารังวัดเขตที่ดินของตนเองเพื่อยืนยันว่าไม่ได้รุกล้ำลำเหมืองโดยที่อีกฝ่ายไม่ยอมรับรังวัดด้วย จึงไม่มีการย้ายเขตรั้วออกจากลำเหมืองเพื่อให้ทางอบต.มาดำเนินการขุดลอกลำเหมืองตามที่คุณอัมพรต้องการ และหลังจากที่ร้องเรียนความเดือดร้อนไปแล้วทางอบต.ป่าบางก็ได้ส่งเจ้าหน้าที่มาตรวจสอบและได้ส่งคนมาขุดลำเหมืองขึ้นมาใหม่ในเขตที่ดินของคุณอัมพรเพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาน้ำท่วมบ้านคุณอัมพร โดยไม่มีการตรวจสอบประเด็นการบุกรุกลำเหมืองและขุดลอกลำเหมืองเดิมที่ตื้นเขินจากการถูกถมนั้นแต่อย่างใด (ร้องเรียนเมื่อ พ.ศ.2544 - เรื่องยุติเมื่อ พ.ศ. 2545)

4.1.1.2 การรวมกลุ่มเพื่อร้องเรียนปัญหาความเดือดร้อน

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 1

คุณแก้ว (นามสมมติ) อายุ 55 ปี ระดับการศึกษาปริญญาตรี ประกอบอาชีพทันตแพทย์ เป็นประชาชนในพื้นที่เทศบาลตำบลสุเทพ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ โดยคุณแก้วได้รวบรวมรายชื่อของประชาชนในย่านหมู่บ้านซึ่งอยู่บริเวณหลังมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เพื่อร้องเรียนกรณีที่ร้านอาหารเดอะกรีนเนอร์รี่ในหมู่บ้านซึ่งเปิดเพลงเสียงดังรบกวนประชาชนผู้อยู่อาศัยในหมู่บ้านในตอนกลางคืน และมีการจอดรถวางทางเข้าออกหมู่บ้านซึ่งถนนคับแคบอยู่แล้วทำให้การจราจรติดขัดมากยิ่งขึ้น รวมทั้งยังได้แจ้งขอให้ทางเทศบาลตำบลสุเทพมาจัดการแก้ไขปัญหาดนขำรูดไฟฟ้าเสียบ น้ำท่วมหมู่บ้าน ซึ่งปัญหาที่ร้องเรียนเหล่านี้คุณแก้วเห็นว่าเป็นปัญหาความเดือดร้อนของส่วนรวม เนื่องจาก มีประชาชนในย่านใกล้เคียงมาปรึกษาปัญหา และโดยส่วนตัวของคุณแก้วก็เป็นผู้ที่ยอมไม่ได้กับการไม่ได้รับความเป็นธรรม และไม่อยากเห็นความเหลื่อมล้ำในสังคม คุณแก้วจึงตัดสินใจเป็นผู้นำในการร้องเรียนปัญหาต่าง ๆ ไปที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น คือ เทศบาลตำบลสุเทพ เพื่อขอให้เข้ามาดำเนินการแก้ไขปัญหาคความเดือดร้อนต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในย่านชุมชนของคุณแก้ว แต่หลังจากเรียนปัญหาไป ทางเทศบาลก็ไม่ได้มีการแก้ไขปัญหาให้โดยส่งเพียงเจ้าหน้าที่ฝ่ายสาธารณสุขลงมาตรวจสถานที่แล้วกลับไปรายงานผู้บังคับบัญชา แต่ไม่มีการสั่งการอะไรลงมาเพื่อ

คดีคล้ายปัญหา และไม่มีกรแจ้งกลับให้ผู้ร้องเรียนได้ทราบว่าทางท้องถิ่นได้ดำเนินการอย่างไรไปบ้าง ซึ่งสิ่งนี้ทำให้คุณแก้วรู้สึกได้ถึงแม้ตนเองจะเป็นผู้มีตำแหน่งฐานะทางสังคม เป็นผู้มีความรู้ยังได้รับการปฏิบัติเช่นนี้จากทางท้องถิ่น ถ้าหากเป็นประชาชนที่ไม่มีความรู้ขาดอำนาจต่อรองจะต้องถูกละเลยไม่ได้รับความสนใจในปัญหาที่ร้องเรียนเป็นแน่ ปัจจุบันปัญหาความเดือดร้อนเรื่องเสียงจากร้านอาหารในเวลากลางคืนได้หมดไปแล้ว โดยคุณแก้วยืนยันว่าที่ปัญหาเรื่องเสียงดังของร้านอาหารหมดไปนั้น เกิดจากทางร้านเดอะกรีนเนอริชขาดทุนจนต้องเลิกกิจการไม่ใช่เกิดจากการดำเนินงานแก้ไขปัญหาของทางท้องถิ่นหรือหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องแต่อย่างใด (ร้องเรียนเมื่อ พ.ศ.2547 - เรื่องยุติเมื่อ พ.ศ. 2549)

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 2

คุณสมยศ (นามสมมติ) อายุ 45 ปี ระดับการศึกษามัธยมศึกษาปีที่ 6 อาชีพรับเหมาก่อสร้าง เป็นประชาชนในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลป่าบง อ.สารภี จ.เชียงใหม่ โดยคุณสมยศต้องการปรับปรุงลำเหมืองเพื่อสร้างเป็นทางสาธารณะที่ใช้ร่วมกัน เนื่องจากในอดีตบริเวณที่ดินของคุณสมยศและเพื่อนบ้านจำนวน 10 ราย ซึ่งมีอาชีพทำนาได้ใช้ลำเหมืองเป็นทางสัญจรไป-มาโดยสะดวกจึงไม่ได้มีการสร้างถนน และต่อมาเมื่อชุมชนพัฒนาขึ้นจึงได้มีการล้อมเขตที่ดินและเจ้าของที่ดินด้านหน้าจำนวน 2 รายได้ล้อมรั้วจนชิดขอบลำเหมืองทำให้ที่ดินของคุณสมยศและคนอื่นๆ ไม่มีทางออก และเมื่อคุณสมยศและพวกได้เจรจาขอให้เปิดทางก็ถูกท้วงว่าเป็นที่ส่วนบุคคลผู้อื่นไม่มีสิทธิ์ผ่าน คุณสมยศคิดว่าเอกชนไม่น่าจะล้อมรั้วจนติดลำเหมืองได้เพราะบริเวณลำเหมืองเป็นที่สาธารณะที่ทุกคนสามารถใช้ร่วมกันได้ จึงได้เดินทางไปขอถ่ายสำเนาระวางที่ดินที่อำเภอสารภี และเมื่อทราบพิภพกระวางก็ทราบว่าบริเวณเขตลำเหมืองเป็นที่สาธารณะ คุณสมยศจึงรวบรวมรายชื่อประชาชนจำนวน 10 ราย แจ้งไปที่อบต.ป่าบง ซึ่งเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่รับผิดชอบเพื่อขอให้มาตรวจสอบพื้นที่และขอให้ปรับปรุงเป็นทางสาธารณะ เนื่องจากมีประชาชนที่อาศัยอยู่ในที่ดินบริเวณนี้และต้องการให้มีถนนจำนวนมาก แต่หลังจากแจ้งความจำนงไปแล้วทางอบต.ป่าบงก็ได้ส่งเจ้าหน้าที่มาตรวจพื้นที่และแจ้งกลับมายังคุณสมยศ ว่าไม่สามารถดำเนินการตามที่ร้องขอได้เนื่องจากทางอบต.ไม่มีการจัดทำแผนและตั้งงบประมาณไว้ คุณสมยศจึงได้รวบรวมเงินระหว่างกลุ่มประชาชนที่ร้องเรียนเหล่านั้นเพื่อนำมาพัฒนาเส้นทางขอบลำเหมืองสร้างเป็นทางสาธารณะ แต่การดำเนินการในครั้ง นี้ ก็ได้เกิดข้อพิพาทกับเอกชนเจ้าของที่ดินด้านหน้าซึ่งล้อมรั้วชิดลำเหมือง โดยคุณสมยศและกลุ่มชาวบ้านถูกกล่าวหาว่าบุกรุกที่ดิน คุณสมยศจึงได้แย้งว่า การจะทราบว่าที่ดินถูกบุกรุกนั้น ตัวเจ้าของที่ดินต้องทราบก่อนว่าแนวเขตที่ดินของตนเองมีถึงไหน เจ้าของที่ดินรายนั้นจึงได้ขอให้เจ้าหน้าที่ที่ดินมารังวัดเขตที่ดิน และก็ได้ปรากฏว่ามีการล้อมรั้วเกินเขตโฉนด จึงต้องย้ายรั้วออกจากเขตลำเหมือง และคุณสมยศกับพวกก็ได้ดำเนินการสร้างถนนจนแล้วเสร็จ

ซึ่งการดำเนินการของคุณสมยศในครั้งนี้ ทางอบต. ไม่ได้มีส่วนเกี่ยวข้องข้องในการแก้ไขปัญหาใด ๆ ทั้งสิ้น จนกระทั่งปัจจุบันเส้นทางดังกล่าวก็ยังไม่ได้รับการบรรจุในแผนการพัฒนาของท้องถิ่น และหลังจากที่ได้พัฒนาถนนขึ้นมาแล้วเอกชนเจ้าของที่ดินที่พิพาทก็ได้ขอใช้เส้นทางนี้เพื่อสัญจร เช่นเดียวกัน ซึ่งการที่คุณสมยศได้นำชาวบ้านลงชื่อร้องเรียนไปที่อบต. ก็เพราะประสงค์ให้ปัญหาของคุณสมยศและประชาชนคนอื่น ๆ ได้รับการนำเข้าสู่ระบบที่มีการแก้ไขปัญหาที่มีแนวทางการปฏิบัติที่ชัดเจน และต้องการให้มีการบันทึกไว้เป็นหลักฐานว่าคุณสมยศและชาวบ้านจะดำเนินการสร้างทางสาธารณะ และคิดว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรจะมีบทบาทรับทราบว่าเป็นประชาชนในท้องถิ่นมีความประสงค์จะดำเนินการก่อสร้างอะไร และควรจะมีการลงพื้นที่เพื่อรับทราบความต้องการของประชาชน (ร้องเรียนเมื่อ พ.ศ.2545 - เรื่องยุติเมื่อ พ.ศ. 2545)

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 3

คุณแดง (นามสมมติ) ระดับการศึกษาประถมศึกษาปีที่ 4 อาชีพรับจ้างทั่วไปเป็นประชาชนในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลท่าทุ่งหลวง อ.แม่ทา จ.ลำพูน ซึ่งคุณแดงได้เข้าชื่อเพื่อร่วมร้องเรียนปัญหากลิ่นเหม็นจากมูลวัวที่ชาวบ้านเลี้ยงและนำวัวผ่านถนนหน้าบ้านในหมู่บ้านหนองหลวง แล้วถ่ายมูลเรียกราดและสกปรกส่งกลิ่นเหม็น ทำให้แฉะแฉะในช่วงฤดูฝน และในฤดูแล้งมูลวัวเหล่านั้นก็แห้งกรังกลายเป็นฝุ่นทำให้เกิดปัญหาสุขภาพของชาวบ้านที่อาศัยอยู่ตามเส้นทางที่ฝูงวัวผ่านไป โดยเกิดอาการคัน สุขภาพแย่ และรู้สึกเสียดสุขภาพจิตอย่างยิ่ง โดยคุณแดงนั้นคิดว่าปัญหาเรื่องมูลวัวตามท้องถนนนั้นเป็นปัญหาของคนจำนวนมากในหมู่บ้าน และตนเองก็เป็นผู้ได้รับผลกระทบโดยตรงเพราะมีบ้านอยู่ติดกับถนน เมื่อประสบปัญหาความเดือดร้อนเช่นนี้อยู่นานจึงไม่อาจจะทนทนได้อีกต่อไป จึงได้ปรึกษากันระหว่างชาวบ้านในหมู่บ้านเดียวกันและคิดว่าทางองค์การบริหารส่วนตำบลท่าทุ่งหลวงน่าจะสามารถลงมาแก้ไขปัญหาคความเดือดร้อนนี้ได้ จึงได้ร่วมกันร้องเรียนปัญหาไปที่อบต.ท่าทุ่งหลวง โดยมีผู้เข้าร่วมลงชื่อจำนวน 33 คน ซึ่งเหตุผลที่ใช้วิธีการร้องเรียนโดยการเข้าชื่อจำนวนมากก็เพื่อที่จะเป็นเครื่องยืนยันให้ทางอบต.ท่าทุ่งหลวงเห็นว่า มีประชาชนผู้เดือดร้อนจำนวนมาก เพราะถนนที่วัวผ่านนั้นเป็นถนนหลักเพียงเส้นเดียวของหมู่บ้านที่ชาวบ้านทั้งหมดใช้เป็นเส้นทางสัญจรไปมา และมีเจ้าของวัวจำนวนหลายรายที่นำวัวเดินผ่านทางเส้นนี้เพื่อนำไปเลี้ยงที่เชิงเขาและทุ่งนารอบหมู่บ้าน โดยจำนวนวัวทั้งหมดรวมกันมีจำนวนกว่า 100 ตัว เมื่อถ่ายมูลจึงเลอะเทอะสกปรกอย่างมาก และทำให้เกิดภาพที่ไม่น่าดู และการที่มีผู้มาร่วมลงชื่อร้องเรียนหลายราย ทั้งที่บางคนก็ไม่ได้ได้รับความเดือดร้อนโดยตรงเพราะบ้านอยู่ห่างจากถนน แต่ก็ร่วมลงชื่อร้องเรียนด้วยเพราะอยากให้เขตชุมชนของตนเองดูสะอาด

การที่กลุ่มของคุณแดงได้ร้องเรียนปัญหาความเดือดร้อนไปที่องค์การบริหารส่วนตำบลท่าทุ่งหลวง เนื่องจากคิดว่าไม่มีหน่วยงานไหนที่จะให้ร้องเรียนได้นอกจากอบต.และคิดว่าอบต.น่าจะ

เป็นที่พึงของชาวบ้านได้เพราะเป็นคนในท้องถิ่นเดียวกัน เพราะจะเข้าใจความเดือดร้อนของชาวบ้านได้เป็นอย่างดี โดยคุณแดงและกลุ่มชาวบ้านได้ร้องเรียนปัญหาไปจำนวน 1 ครั้ง ทางองค์การบริหารส่วนตำบลทาทุ่งหลวงโดยนายกอบต.ก็ได้ลงมาตรวจสอบสภาพปัญหาด้วยตนเอง และได้แจ้งกับชาวบ้านผู้ร้องเรียนว่า จะดำเนินการล้างถนนให้บ่อย ๆ แต่ก็ไม่ทราบว่าได้มีการดำเนินการกับฝ่ายกลุ่มชาวบ้านผู้เลี้ยงวัวอย่างไรบ้าง เพราะปัจจุบันผู้เลี้ยงวัวหลายรายได้มีการขายวัวไปบ้างแล้ว ทำให้จำนวนวัวลดน้อยลงและบางส่วนได้เปลี่ยนเส้นทางในการนำวัวไปเลี้ยง ซึ่งคุณแดงคิดว่าการร้องเรียนปัญหาไปที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นควรจะร้องเรียนเป็นกลุ่ม เพราะทำให้เห็นว่าประชาชนได้รับความเดือดร้อนจริง และรู้สึกพอใจกับการลงมาแก้ปัญหาขององค์การบริหารส่วนตำบลทาทุ่งหลวงในครั้งนี้ (ร้องเรียนเมื่อ พ.ศ.2551 - เรื่องยุติเมื่อ พ.ศ. 2551)

4.1.2 ปัญหาสิ่งแวดล้อมที่ส่งผลกระทบต่อชีวิตและสุขภาพของประชาชนในวงกว้าง

ปัญหาสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่นนั้นเป็นปัญหาสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อ การดำเนินชีวิตและสุขภาพของประชาชนในท้องถิ่น ถ้าหากในท้องถิ่นใดเกิดปัญหาสิ่งแวดล้อมขึ้น ลักษณะการร้องเรียนของประชาชนในท้องถิ่นจึงมีทั้งการรวมตัวกันเป็นกลุ่มเพื่อร้องเรียนปัญหา หรืออาจจะร้องเรียนเพียงลำพัง และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะเป็นหน่วยงานลำดับแรกที่ประชาชนเลือกที่จะร้องเรียนเพื่อให้ปัญหาได้รับการดูแล แก้ไข และถ้าหากปัญหาไม่ได้รับการแก้ไขจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นก็มีแนวโน้มว่าการร้องเรียนปัญหานั้นจะดำเนินไปอย่างต่อเนื่อง และนำไปสู่การร้องเรียนหน่วยงานอื่นที่ประชาชนผู้เดือดร้อนเห็นว่ามีส่วนเกี่ยวข้องในการเข้ามาแก้ไขปัญหา และส่วนใหญ่ปัญหาสิ่งแวดล้อมนั้นจะเป็นปัญหาที่ใช้เวลายาวนานในการแก้ไข และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมักจะไม่นึกกล้าตัดสินใจมีคำสั่งเด็ดขาดอย่างใดอย่างหนึ่งเพื่อให้มีการแก้ไขปัญหา อาทิเช่น ปัญหาประชาชนเดือดร้อนจากกลิ่นคาวจากการเผาอิฐ ในเขตเทศบาลตำบลสุเทพ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ และปัญหาฟาร์มสุกรขนาดใหญ่ปล่อยน้ำเสียเข้าสู่ที่นาของราษฎรในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลทาทุ่งหลวง อำเภอแม่ทา จังหวัดลำพูน ซึ่งปัญหาดังกล่าวมีประชาชนผู้เดือดร้อนจำนวนมาก และใช้เวลาในการปรับปรุงแก้ไขปัญหานั้นเป็นระยะเวลานาน และไม่สามารถจะดำเนินการแก้ไขเพียงลำพังโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ โดยปัญหากลิ่นคาวจากการเผาอิฐนั้น ได้มีหน่วยงาน คือ สำนักงานสิ่งแวดล้อมจังหวัดเชียงใหม่ และศาลปกครองเข้ามาช่วยคลี่คลายปัญหา โดยทางสิ่งแวดล้อมจังหวัดได้เข้ามาช่วยทำบันทึกข้อตกลงระหว่างผู้ประกอบการ โรงเผาอิฐ กับประชาชนผู้เดือดร้อนโดยมีการกำหนดระยะเวลาในการเผาอิฐ และศาลปกครองก็ได้มีคำสั่งตัดสินให้ผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงใหม่ และเทศบาลตำบลสุเทพ มีการบังคับใช้กฎหมายที่อยู่ในอำนาจของหน่วยงานของตนเพื่อนำไปสู่การแก้ไขปัญหาเรื่องกลิ่นคาว ส่วนกรณี

การปล่อยน้ำเสียจากฟาร์มสุกรเข้าสู่ที่นาของประชาชนในตำบลทาทุ่งหลวง ก็ได้มีการประสานงานกันอย่างบูรณาการเพื่อนำไปสู่การแก้ไขปัญหา ระหว่างประชาชนผู้เดือดร้อน ผู้ประกอบการฟาร์มสุกร องค์กรบริหารส่วนตำบลทาทุ่งหลวง ฝ่ายปกครอง ฝ่ายสาธารณสุข และเจ้าหน้าที่ตำรวจของอำเภอแม่ทา ที่มีการประชุมร่วมกันและหาทางออกในการแก้ไขปัญหาให้กับเกษตรกรผู้เดือดร้อนจากน้ำในนาเน่าเสีย โดยมีข้อมูลเกี่ยวกับการร้องเรียนปัญหาเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม ดังนี้

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 1

คุณสม (นามสมมติ) อายุ 46 ปี สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี เป็นประชาชนในพื้นที่เทศบาลตำบลสุเทพ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ทำอาชีพธุรกิจซักรีด และกิจการบ้านเช่าในพื้นที่บ้านของตนเอง โดยมีบ้านเช่า 3 หลัง และเคยเป็นแกนนำกลุ่มเครือข่ายเกษตรกรภาคเหนือ (คกน.) ในการรณรงค์เรียกร้องความเป็นธรรมจากการดำเนินนโยบายรัฐในด้านต่าง ๆ ร่วมกับกลุ่มสมาชิกคนจนมาก่อน โดยคุณสมได้ร้องเรียนปัญหากลับเหม็นจากควันแกลบและฝุ่นละอองจากโรงเผาอิฐที่อยู่ตรงข้ามบ้านของตนเอง และได้เป็นแกนนำชาวบ้านหมู่ 13 ตำบลสุเทพ จำนวน 32 คนในการเข้าชื่อเพื่อร้องเรียนปัญหาดังกล่าวต่อเทศบาลตำบลสุเทพ เนื่องจากมีชาวบ้านที่ได้รับผลกระทบจากกลิ่นควันจากการเผาอิฐจำนวนมากมาปรึกษาคุณสมเพราะเห็นว่าเป็นผู้ที่มีความรู้ โดยคุณสมเห็นว่าปัญหาเกี่ยวกับกลิ่นเหม็นจากควันเผาอิฐนี้เป็นปัญหาระดับชุมชนเพราะควันได้กระจายไปตามที่ต่างๆ ในหมู่บ้าน และจังหวัดเชียงใหม่ประสบปัญหาภาวะหมอกควันอยู่แล้วตนเองจึงไม่อาจทนนิ่งเฉยอยู่ได้ โดยก่อนหน้าที่จะร้องเรียนปัญหานี้คุณสมได้เคยเจรจากับผู้ประกอบการโรงเผาอิฐให้ย้ายสถานที่เผาแต่ก็ได้รับคำตอบว่า กิจการเผาอิฐนั้นตัวผู้ประกอบการได้ดำเนินการมาตั้งแต่รุ่นบรรพบุรุษของตนเองแล้ว ซึ่งในอดีตการเผาอิฐนั้นจะใช้ฟืนเป็นเชื้อเพลิงในการเผา และมีระยะเวลาในการเผาเพียง 1 วันกลิ่นควันจึงไม่รบกวนชุมชน แต่ปัจจุบันฟืนเป็นสิ่งที่ยากและเสี่ยงต่อการทำผิดกฎหมายป่าไม้ ผู้ประกอบการจึงหันมาใช้แกลบเป็นเชื้อเพลิงและใช้ระยะเวลาในการเผาถึง 7 วันกว่าที่อิฐจะได้ที่ เมื่อไม่มีการสร้างเตาเผาอิฐที่ได้มาตรฐานจึงทำให้ควันฟุ้งกระจายเกิดความเดือดร้อนทั่วไปในชุมชน โดยคุณสมใช้เวลาในการร้องเรียนปัญหาประมาณ 3-4 เดือน กว่าที่ทางเทศบาลจะส่งเจ้าหน้าที่ลงพื้นที่มาตรวจสอบปัญหา และต่อมาได้มีการตั้งคณะกรรมการเจรจาไกล่เกลี่ยปัญหานำไปสู่การทำบันทึกข้อตกลง เรื่อง การดำเนินกิจการโรงเผาอิฐ ซึ่งเป็นข้อตกลงที่กำหนดระยะเวลาเผาอิฐให้สามารถทำได้เดือนละ 2 ครั้ง แต่ผู้ถูกร้องเรียนก็ได้มีการละเมิดระยะเวลาเผาอิฐ เช่น มีการเผาอิฐก่อนกำหนด เป็นต้น เพราะไม่มีการส่งเจ้าหน้าที่ลงมาตรวจสอบว่าได้มีการปฏิบัติตามบันทึกข้อตกลงหรือไม่ นอกจากนี้คุณสมยังถูกฝ่ายผู้ประกอบการเผาอิฐข่มขู่เอาชีวิตจนต้องไปแจ้งความลงบันทึกประจำวันไว้ที่สถานีตำรวจ เหตุที่คุณสมร้องเรียนปัญหาไปที่เทศบาลตำบลสุเทพเพื่อให้เข้ามาตรวจสอบและแก้ไขปัญหา นั้น เพราะ

เห็นว่าเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับปัญหาที่ร้องเรียน โดยตรง เนื่องจากเป็นปัญหา ด้านสิ่งแวดล้อม และกฎหมายให้อำนาจในการดำเนินการไว้อย่างชัดเจน และถึงแม้จะร้องเรียนไปที่ หน่วยงานอื่นๆ ก่อน เรื่องก็จะถูกส่งกลับมาที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อให้ดำเนินการแก้ไข ปัญหาในเบื้องต้นตามขั้นตอน แต่ตลอดเวลาที่ร้องเรียนปัญหาไปนั้นคุณสมไม่ทราบว่าทางเทศบาล ตำบลสุเทพได้ดำเนินการแก้ไขปัญหาอย่างไรไปบ้าง เนื่องจาก ทางเทศบาลตำบลสุเทพได้แจ้งให้ คุณสมทราบว่าทางเทศบาลได้ประสานงานไปที่อำเภอเมืองและสิ่งแวดล้อมจังหวัดเชียงใหม่เพื่อให้ เข้ามาแก้ไขปัญหาแล้ว แต่ก็ยังไม่มีหน่วยงานที่ถูกอ้างถึงลงพื้นที่เพื่อตรวจสอบหรือแก้ไขปัญหาคัด อย่างไม่ และต่อมาภายหลังคุณสมได้ทราบมาว่าทางเทศบาลตำบลสุเทพได้แจ้งไปยังทางจังหวัด เชียงใหม่ ว่าปัญหาสิ่งแวดล้อมจากควันเผาอิฐที่คุณสมและกลุ่มชาวบ้านร้องเรียนไปนั้น ทาง เทศบาลตำบลสุเทพได้ดำเนินการแก้ไขเสร็จสิ้นเป็นที่เรียบร้อยแล้ว ทั้งที่ยังไม่ได้มีการดำเนินการ แก้ไขปัญหาใดๆ ทั้งสิ้น ซึ่งคุณสมและกลุ่มชาวบ้านรู้สึกไม่พอใจกับการดำเนินงานในการแก้ไข ปัญหาของทางองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นอย่างยิ่ง เพราะเห็นว่าเป็นหน่วยงานที่มีอำนาจตาม กฎหมาย แต่ไม่เคยดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ที่มีอยู่เหมือนกับปล่อยให้ประชาชนผู้ประสบปัญหา ต้องยอมรับสภาพของผลกระทบและรับชะตากรรมเพียงลำพัง เพราะปัจจุบันปัญหาเรื่องกลิ่นควัน ก็ยังดำเนินอยู่ต่อไปยังไม่ได้รับการแก้ไข ซึ่งคุณสมมองว่าการที่ปัญหาไม่ได้รับการแก้ไข อาจจะ เป็นเพราะผู้บริหารเทศบาลซึ่งเป็นนักการเมืองท้องถิ่นกลัวจะเสียฐานเสียงจากกลุ่มผู้ประกอบการ เผอิฐซึ่งมีอยู่หลายรายในตำบลสุเทพ และบางรายก็เป็นญาติกับนักการเมืองท้องถิ่นทำให้ไม่มีการ สั่งการให้ดำเนินการแก้ไขปัญหาอย่างจริงจังจากผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยขณะนี้ คุณสมกำลังเตรียมข้อมูลเพื่อนำปัญหาการเผาอิฐในบ้านหมู่ที่ 13 ของตำบลสุเทพไปฟ้องที่ศาล ปกครอง ต่อไป (ร้องเรียนเมื่อ พ.ศ.2551 - ปัจจุบันเรื่องยังไม่ยุติ)

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 2

คุณสอน (นามสมมติ) อายุ 58 ปี สำเร็จการศึกษาระดับอนุปริญญา เป็นประชาชนในพื้นที่ เทศบาลตำบลสุเทพ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ เคยทำงานเป็นผู้จัดการฝ่ายขายของบริษัทเอกชน ปัจจุบันลาออกแล้ว คุณสอนเป็นชาวกรุงเทพฯ และเนื่องจากสามีป่วยเป็นโรคไตจึงได้ลาออกจาก งานพร้อมกับย้ายภูมิลำเนาอยู่ที่จังหวัดเชียงใหม่เพราะคิดว่าเป็นจังหวัดที่มีอากาศบริสุทธิ์ โดย ได้มาซื้อที่ดินอยู่ในหมู่บ้านหมู่ 7 ตำบลสุเทพ และได้ประสบปัญหา คือรอบบ้านที่คุณสอนอาศัยอยู่ เป็นย่านที่ประกอบอาชีพเผาอิฐ โดยไม่มีโรงเผาที่ถูกสุขลักษณะและได้มาตรฐาน เป็นลักษณะการ เผาในที่โล่งทำให้ควันจากการเผาอิฐลอยเข้ามาที่บ้านของคุณสอนตลอดเวลา ทำให้สามีของคุณ สอนที่เป็นโรคไตเกิดการกำเริบและติดเชื้อในกระแสโลหิตและลูกหลานขึ้นจนกลายเป็นอัมพาต และตัวคุณสอนก็มีอาการแพ้ควันและเป็นโรคระบบทางเดินหายใจ เมื่อสอบถามคุณสอนว่าทราบ

หรือไม่ว่าบริเวณที่คุณสอนมาซื้อบ้านประกอบอาชีพเผาอิฐ คุณสอนยอมรับว่าตนเองไม่ทราบว่าจะวันเคลบจากการเผาอิฐจะมีกลิ่นเหม็นรุนแรงและรบกวนต่อการดำเนินชีวิตตามปกติมากขนาดนี้ เมื่อได้รับผลกระทบจากกลิ่นควันจนไม่อาจจะทนได้ คุณสอนจึงทำเรื่องร้องเรียนไปที่เทศบาลตำบลสุเทพ เพื่อขอให้มาดูแลเรื่องการเผาอิฐของชาวบ้านหมู่ 7 โดยขอให้ควบคุมมาตรฐานของสถานที่เผาโดยให้สร้างเตาเผาที่ได้มาตรฐานมีปล่องระบายควันขึ้นข้างบน แทนการเผาแบบเปิดที่ดำเนินการอยู่ในปัจจุบัน โดยได้ร้องเรียนทั้งทางโทรศัพท์แจ้งและการร้องเรียนด้วยการเขียนคำร้องที่เทศบาลตำบลสุเทพ แต่ก็ไม่มีการลงพื้นที่เพื่อสอบถามและตรวจสอบปัญหาจากเจ้าหน้าที่ของทางท้องถิ่น

และหลังจากที่ร้องเรียนไปที่เทศบาลตำบลสุเทพได้เพียง 3 วัน บ้านคุณสอนก็ถูกจำกัดและรื้อทำลายข้าวของโดยไม่มีการลักทรัพย์แต่อย่างใด และมีการนำซากสัตว์ที่ตายมาโยนเข้าในบ้านของคุณสอนในลักษณะข่มขู่ให้กลัว เพื่อให้เลิกการร้องเรียนเรื่องควันจากการเผาอิฐ แต่คุณสอนก็ไม่ได้เกรงกลัวเพราะคิดว่าเป็นสิทธิของตนเองในการมีคุณภาพการดำรงชีวิตที่ดี ซึ่งฝ่ายผู้ประกอบการเผาอิฐนั้นได้ละเมิดต่อกฎหมายทั้งกฎหมายเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมและกฎหมายอาญาในขณะที่ตนเองเป็นฝ่ายที่ถูกกฎหมายต้องให้ความคุ้มครอง หลังจากที่ไม่ได้รับการตอบสนองในการแก้ปัญหาจากเทศบาลตำบลสุเทพจึงได้ร้องเรียนไปที่ศูนย์ดำรงธรรมจังหวัดเชียงใหม่เพื่อขอความเป็นธรรม และได้รออยู่เป็นเวลา 7 เดือนก็ไม่มีการแจ้งกลับว่าได้มีการรับเรื่องหรือดำเนินการแก้ไขปัญหาไปแล้วอย่างใดบ้าง คุณสอนจึงตัดสินใจฟ้องศาลปกครองโดยฟ้องนายเทศมนตรีเทศบาลตำบลสุเทพและผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงใหม่เป็นจำเลย ในฐานะที่ละเลยไม่บังคับให้ผู้ประกอบการเผาอิฐต้องดำเนินการตามกฎหมายเกี่ยวกับการควบคุมสิ่งแวดล้อมและมลพิษตาม พ.ร.บ.สาธารณสุข 2535 โดยศาลปกครองได้มีคำพิพากษาที่ 235/2551 ตัดสินใจคุณสอนชนะคดี โดยให้ผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงใหม่มีหน้าที่ต้องคอยควบคุมดูแลให้เทศบาลตำบลสุเทพดำเนินการให้ประชาชนผู้ประกอบการเผาอิฐต้องปฏิบัติตามกฎหมายควบคุมสิ่งแวดล้อม แต่หลังจากศาลปกครองมีคำตัดสินมาเป็นเวลากว่า 1 ปีแล้ว ปัญหาของคุณสอนยังไม่มีมีการได้รับการแก้ไข คุณสอนจึงไปร้องเรียนที่กรมบังคับคดีเพื่อขอให้บังคับให้เทศบาลตำบลสุเทพดำเนินมาตรการให้ผู้ประกอบการเผาอิฐแก้ไขรูปแบบการเผาอิฐที่ดำเนินการอยู่ แต่ได้รับการแจ้งจากฝ่ายบังคับคดีว่าปัญหาของคุณสอนได้รับการแก้ไขแล้ว โดยทางเทศบาลตำบลสุเทพได้แจ้งไปที่กรมบังคับคดีว่าได้ดำเนินการแก้ไขตามคำพิพากษาศาลปกครองแล้วแล้ว พร้อมกับส่งเอกสารหลักฐานประมาณ 200 หน้าไปที่กรมบังคับคดี ทั้งที่ในความเป็นจริงยังไม่มีดำเนินการแก้ไขใด ๆ ทั้งสิ้น

คุณสอนจึงเดินทางไปขอพบผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงใหม่เพื่อสอบถามความคืบหน้าในการดำเนินการแก้ไขปัญหาดำเนินการตามคำพิพากษาศาลปกครองแต่ไม่ได้เข้าพบ จึงได้ไปร้องเรียนที่สำนักงาน

ท้องถิ่นจังหวัดเชียงใหม่ แต่ก็ได้คำตอบจากเจ้าหน้าที่ว่าที่นี่คือจังหวัดเชียงใหม่คุณสอนจะอ้างกฎหมายมาใช้อย่างเดียวไม่ได้ คุณสอนจึงเดินทางไปสอบถามเจ้าหน้าที่ด้านสิ่งแวดล้อมที่สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดเชียงใหม่ ว่า ในเมื่อเทศบาลเป็นหน่วยงานที่ต้องดูแลสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่น และศาลปกครองก็มีคำพิพากษาให้เทศบาลต้องดำเนินการแก้ไขปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมไปแล้ว เหตุใดจึงไม่มีการดำเนินการแก้ไขปัญหาทั้งที่มีอำนาจตาม พ.ร.บ.สาธารณสุข พ.ศ. 2535 ก็ได้รับคำตอบว่า บริเวณบ้านหมู่ 7 ที่คุณสอนร้องเรียนนั้นเป็นเขตฐานเสียงของผู้บริหารเทศบาล ซึ่งถ้าหากดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่งก็อาจจะกระทบต่อฐานเสียงได้ ขอให้คุณสอนเห็นใจทางฝ่ายท้องถิ่นด้วย คุณสอนจึงย้อนถามไปว่าในฐานะที่เจ้าหน้าที่ท่านนั้นเป็นข้าราชการของกระทรวงสาธารณสุข และกระทรวงสาธารณสุขก็เป็นผู้ออกกฎหมายทำไมจึงได้กล่าวเช่นนี้ จึงได้รับการตอบกลับมาจากเจ้าหน้าที่ผู้หนึ่งว่า กระทรวงสาธารณสุขเป็นผู้ออกกฎหมายแต่ตนเองไม่ได้เป็นคนออกกฎหมายให้ไปถามรัฐมนตรีเอาเอง และหลังจากนั้นมาคุณสอนก็ไม่เคยได้รับการอำนวยความสะดวกในการให้ข้อมูลอีกเลย

การที่คุณสอนร้องเรียนปัญหาวันจากการเผาอิฐนั้น คุณสอนเห็นว่าไม่ได้ทำเพื่อประโยชน์ของตนเองเพียงฝ่ายเดียว แต่เป็นการเรียกร้องเพื่อสิทธิของประชาชนคนอื่นๆ และที่ร้องเรียนไปนั้นก็ด้วยความเชื่ออย่างบริสุทธิ์ใจว่าคนไทยทุกคนต้องได้รับการคุ้มครองจากกฎหมายโดยเท่าเทียมกันทั้งในแง่ของหลักนิติธรรมและนิติรัฐ และที่ร้องเรียนก็เพียงต้องการให้เทศบาลตำบลสุเทพเข้ามาจัดการให้มีการปรับปรุงเตาเผาอิฐที่ได้มาตรฐานไม่ก่อมลภาวะ หากได้ต้องการให้มีการเลิกการประกอบอาชีพเผาอิฐแต่อย่างใดไม่ เพราะปัจจุบันกลิ่นควันได้ส่งผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชน เนื่องจากมีเด็กในหมู่บ้านเป็นโรคระบบทางเดินหายใจจนต้องพ่นยาขยายหลอดลมจำนวนหลายราย และพระเณรที่อยู่ในวัดใกล้ๆ ยานเผาอิฐก็ต้องย้ายไปจำพรรษาที่อื่น เพราะทนเหม็นกลิ่นควันไม่ไหวจนวัดจะกลายเป็นวัดร้าง โดยคุณสอนเห็นว่าที่ตนเองต้องต่อสู้อย่างโดดเดี่ยวในการรักษาสิทธิในการมีคุณภาพชีวิตที่ดีโดยไม่ได้รับการแก้ไขปัญหานั้น เป็นเพราะว่าคุณสอนเป็นคนนอกท้องถิ่นที่เข้ามาอาศัยอยู่ในพื้นที่จึงกลายเป็นคนแปลกหน้า และในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของคุณสอนนั้นมีผู้ประกอบการเผาอิฐที่เป็นนักการเมืองท้องถิ่นและมีตำแหน่งที่สูงในสภา โดยมีกลุ่มผู้ประกอบการเผาอิฐเป็นฐานคะแนนเสียงทำให้ไม่มีใครกล้าที่จะดำเนินการให้มีการแก้ไขปัญหานั้น ทั้งที่ได้มีการออกระเบียบข้อบังคับท้องถิ่นโดยมีการกำหนดระยะเวลาเผาอิฐให้สามารถดำเนินการได้เดือนละ 2 ครั้งๆ ละ 7 วัน ซึ่งไม่ได้มีการติดตามว่าได้มีการปฏิบัติตามข้อบังคับนั้นหรือไม่ และแม้ปัจจุบันทางจังหวัดเชียงใหม่จะได้ตั้งคณะกรรมการด้านสิ่งแวดล้อมมาเพื่อแก้ไขปัญหาระหว่างผู้ประกอบการเผาอิฐกับประชาชนผู้เดือดร้อน แต่ก็ไม่ได้มีผลเพื่อนำไปสู่การดำเนินการแก้ไขปัญหานั้นที่เป็นรูปธรรม (ร้องเรียนเมื่อ พ.ศ.2550 - ศาล

ปกครองมีคำตัดสินให้ชนะคดีในพ.ศ. 2552 แต่ไม่มีผลในการบังคับคดีตามคำตัดสินของศาลปกครอง ปัจจุบันปัญหาความเดือดร้อนยังไม่ยุติ)

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 3

คุณแสง (นามสมมติ) อายุ 55 ปี สำเร็จการศึกษาระดับประถมศึกษาปีที่ 4 เป็นประชาชนในพื้นที่เทศบาลตำบลสุเทพ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ประกอบอาชีพผู้ประกอบการบ้านเช่าจำนวน 5 หลัง ได้ร้องเรียนปัญหากลิ่นควันจากโรงงานอิฐมอญซึ่งอยู่ติดกับรั้วบ้านของตนเองซึ่งใช้วิธีการเผาอิฐที่ไม่ได้มาตรฐาน เป็นการเผาแบบเปิดโล่งไม่มีเตาเผาและท่อปล่องระบายควันและใช้แกลบในการเผาอิฐซึ่งใช้ระยะเวลาในการเผานานถึง 7 วัน ทำให้ควันแกลบฟุ้งกระจายเข้าไปในบ้านของคุณแสงอยู่ตลอดเวลา เนื่องจากบ้านของคุณแสงอยู่ห่างจากเตาเผาอิฐไม่ถึง 15 เมตร ทำให้คุณแสงและครอบครัวไม่สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ตามปกติ และมีผลต่อสุขภาพ คือ มีอาการระคายเคืองที่ผิวหนัง ระบบทางเดินหายใจ และเป็นภูมิแพ้ และส่งผลกระทบต่อธุรกิจบ้านเช่าของคุณแสงคือ ผู้เช่าที่ทนไม่ได้กับกลิ่นควันแกลบก็จะย้ายไปเช่าบ้านที่อื่นทำให้คุณแสงเสียรายได้ โดยก่อนหน้าที่จะร้องเรียนไปที่เทศบาลตำบลสุเทพ คุณแสงได้เจรจากับผู้ประกอบการโรงเผาอิฐขอให้ย้ายที่เผาอิฐไปยังอีกมุมหนึ่งซึ่งอยู่ห่างจากบ้านของแสงโดยคุณแสงจะหาคนงานมาช่วยย้ายให้ แต่ก็ไม่ได้รับการตอบสนองในการแก้ไขปรับปรุงจากเจ้าของโรงเผาอิฐ และได้รับคำตอบว่าอาชีพเผาอิฐนั้นเป็นอาชีพที่ผู้ประกอบการได้ทำมานานแล้วและถ้าต้องการให้ย้ายที่เผาอิฐก็ขอค่าใช้จ่ายจำนวน 20,000 บาท เนื่องจากคุณแสงไม่ได้ต้องการให้ผู้ประกอบการเลิกอาชีพเพียงแค่ต้องการให้ปรับปรุงเตาเผาอิฐที่ได้มาตรฐานไม่ส่งกลิ่นและควันให้ฟุ้งกระจายไปสู่ชุมชนเหมือนเช่นที่เป็นอยู่และคิดว่าถ้าต้องจ่ายเงิน 20,000 บาทสำหรับการย้ายเตาเผาที่ขอเอาเงินจำนวนนั้นมาสร้างที่กินตัวเองดีกว่า จึงได้ทำร้ายสังกะสีมากันควันที่ลอยมาในตอนเผาอิฐแต่ก็แก้ไขปัญหาได้ไม่มาก คุณแสงจึงได้ตัดสินใจร้องเรียนไปที่เทศบาลตำบลสุเทพ โดยได้รวบรวมรายชื่อประชาชนผู้ได้รับความเดือดร้อนจากกลิ่นควันจำนวน 40 รายเพื่อนำไปยื่นเรื่องร้องเรียนที่เทศบาลตำบลสุเทพ โดยได้ร้องเรียนปัญหาไปตั้งแต่ปี 2551 และใช้เวลากว่า 1 ปีทางเทศบาลตำบลสุเทพจึงส่งเจ้าหน้าที่เพื่อลงพื้นที่มาตรวจสอบปัญหา

และต่อมาได้มีหน่วยงานราชการ คือ สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดเชียงใหม่เข้ามาช่วยเจรจาไกล่เกลี่ยปัญหาระหว่างประชาชนผู้ร้องเรียนกับผู้ประกอบการโรงเผาอิฐ จนมีการออกบันทึกข้อตกลง โครงการส่งเสริมกระบวนการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาความขัดแย้งจากการเผาอิฐบ้านสันลมจอยหมู่ที่ 13 ตำบลสุเทพ และเทศบาลตำบลสุเทพก็ได้นำผู้ประกอบการไปดูงานโรงงานเผาอิฐที่จังหวัดชลบุรีเพื่อจะได้นำตัวอย่างมาปรับปรุงโรงงานเผาอิฐของตนเอง แต่ก็ไม่ได้มีการปรับปรุงอะไรและปัญหาเรื่องควันก็

ยังคงอยู่เช่นเดิม และในช่วงหน้าแล้งที่มีปัญหาหมอกควันมากทางผู้ใหญ่บ้านของคุณแสงก็จะแจ้งให้ตำรวจมาตรวจตราและให้ทางเจ้าของเตาเผาอิฐปฏิบัติตามข้อกำหนดในเรื่องระยะเวลาในการเผาอิฐอย่างเคร่งครัด แต่เป็นลักษณะป้องปรามโดยไม่ได้มีการดำเนินคดีหรือสั่งห้ามดำเนินการเผาอิฐแต่ในขณะเดียวกัน ถ้าหากมีผู้เผาใบไม้เศษขยะใบไม้ในที่โล่งแจ้งทางเทศบาลตำบลสุเทพก็จะมี การดำเนินการตามกฎหมายกับผู้เผาในที่โล่งแจ้งนั้นทันที

คุณแสงไม่ทราบถึงความเดือดร้อนของตนเองเกี่ยวข้องกับกฎหมายหรือผู้ประกอบการ โรงงานเผาอิฐทำผิดกฎหมายอะไรบ้าง รู้แต่ว่าปัญหาที่ร้องเรียนนี้เป็นเรื่องของความเดือดร้อนของ คนหมู่บ้าน และเห็นตัวอย่างการร้องเรียนปัญหาเรื่องควันจากการเผาอิฐที่หมู่บ้านช่างทองหมู่ที่ 7 ตำบลสุเทพซึ่งมีผู้ร้องเรียนปัญหาเช่นเดียวกัน และคิดว่าปัญหาที่ตนเองและชุมชนประสบอยู่ก็คือ ปัญหาแบบเดียวกันกับปัญหาของชาวบ้านช่างทองหมู่ที่ 7 จึงนำที่จะร้องเรียนได้เช่นเดียวกัน โดย ครั้งแรกสามีของแสงได้ไปร้องเรียนที่เทศบาลตำบลสุเทพเพื่อขอให้สั่งการให้เจ้าของ โรงเผาอิฐ แก้ไขรูปแบบการเผาอิฐไม่ให้ส่งควันรบกวนในชุมชน ซึ่งข้าราชการที่เป็นผู้บริหารระดับสูงของ เทศบาลสุเทพมีที่ท่าว่าจะไม่รับเรื่องร้องเรียน แต่สามีของแสงแจ้งว่าถ้าหากทางเทศบาลไม่ยอมรับ เรื่องร้องเรียนก็จะไปฟ้องศาลปกครองว่าทางเทศบาลตำบลสุเทพละเว้นไม่ปฏิบัติหน้าที่ จึงได้มีการรับเรื่องร้องเรียนไว้ แต่ไม่มีการดำเนินการใด ๆ ที่เป็นการแก้ไขปัญหานอกจากนี้คุณแสงยังได้ ร้องเรียนไปที่ผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงใหม่ แต่ก็ไม่ได้มีการดำเนินการแก้ไขปัญหามีเพียงการส่ง เอกสารแจ้งกลับว่าได้ส่งเรื่องให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการแล้วโดยไม่ได้มีการติดตามว่าได้ ดำเนินการจริงหรือไม่ คุณแสงตั้งข้อสงสัยว่าที่เจ้าของ โรงเผาอิฐไม่มีปฏิกิริยาตอบสนองในการ แก้ไขปัญหาที่ถูกร้องเรียน เนื่องจากประธานสภาเทศบาลตำบลสุเทพก็เป็นผู้ประกอบการโรงเผา อิฐเช่นเดียวกัน และเทศบาลได้ออกประกาศของท้องถิ่นเกี่ยวกับการจัดระเบียบโรงงานเผาอิฐ แต่ นักการเมืองท้องถิ่นซึ่งเป็นผู้ออกระเบียบได้ละเมิดระเบียบนั้นเสียเอง จึงทำให้ประชาชนคนอื่นๆ ในตำบลสุเทพไม่ให้ความสำคัญกับการปฏิบัติตามระเบียบนั้นอีกต่อไป (ร้องเรียนเมื่อ พ.ศ.2552 - ปัจจุบันปัญหาความเดือดร้อนยังไม่ยุติ)

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 4

คุณนันท์ (นามสมมติ) อายุ 50 ปี สำเร็จการศึกษาระดับประถมศึกษาปีที่ 4 ประกอบอาชีพ ทำนา และเป็นประชาชนในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลทาทุ่งหลวง อำเภอแม่ทา จังหวัดลำพูน โดยคุณนันท์ได้เป็นแกนนำในการนำชาวบ้านที่ประสบปัญหาฟาร์มสุกรของบริษัท แม่ทา วิ.พี.จำกัด ปล่อยน้ำเสียลงสู่ที่นาของชาวบ้านโดยผ่านลำน้ำแม่ตู่คี่ที่เป็นลำน้ำสาธารณะและทำให้ปลาในลำน้ำ ตาย และต้นข้าวเน่าเสีย โดยไปร้องเรียนที่องค์การบริหารส่วนตำบลทาทุ่งหลวง เพื่อให้ส่งบุคลากร เข้ามาตรวจสอบปัญหาพร้อมกับชาวบ้านผู้เดือดร้อน โดยก่อนที่จะมีการร้องเรียนไปที่องค์การ

บริหารส่วนตำบลนั้น กลุ่มชาวบ้านซึ่งนำโดยคุณนันท์ได้นำเรื่องความเดือดร้อนไปร้องเรียนที่กำนันตำบลท่าทุ่งหลวงก่อน เพราะเห็นว่ากำนันเป็นบุคคลที่ประชาชนต้องไปติดต่อด้วยเมื่อเกิดความเดือดร้อน และต้องเป็นไปตามขั้นตอนเพื่อให้ฝ่ายปกครองได้รับทราบปัญหาของประชาชนด้วยในอีกส่วนหนึ่ง ซึ่งการร้องเรียนปัญหาปล่อยน้ำเสียลงสู่แหล่งน้ำสาธารณะในครั้งนี้นั้น คุณนันท์เห็นว่าเป็นปัญหาสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อคนจำนวนมาก จึงได้รวมตัวกันระหว่างชาวบ้านผู้เดือดร้อนจำนวนกว่า 50 รายในการเข้าชื่อเพื่อร้องเรียนปัญหาไปที่องค์การบริหารส่วนตำบลท่าทุ่งหลวง เพื่อให้เกิดอำนาจต่อรองระหว่างกลุ่มชาวบ้านผู้เดือดร้อนกับผู้ประกอบการฟาร์มสุกร ซึ่งมีทั้งอำนาจเงินและมีฝ่ายกฎหมายที่ให้คำปรึกษาด้านต่างๆ โดยในการเจรจานั้นเป็นไปอย่างยากลำบาก แม้ว่าทางฝ่ายของเจ้าหน้าที่อบต.ท่าทุ่งหลวงจะเป็นตัวกลางในการเจรจาร่วมกับชาวบ้าน ก็ไม่สามารถที่จะเข้าพบกับฝ่ายผู้บริหารของฟาร์มสุกรได้ง่ายๆ ซึ่งผู้ประกอบการใช้วิธีผลัดวันนัดไปเรื่อย ๆ ซึ่งต้องใช้เวลาานมากกว่าที่จะได้เข้าพบและเจรจากับผู้บริหารฟาร์มสุกร แต่ท้ายที่สุดทางฝ่ายผู้ประกอบการฟาร์มสุกรก็ยอมจำนนต่อหลักฐานภาพถ่ายที่กลุ่มชาวบ้านและฝ่ายอบต.ท่าทุ่งหลวงนำมาแสดง และยอมชดใช้ค่าเสียหายให้กับชาวบ้านเป็นจำนวนเงินกว่า 2 แสนบาท ซึ่งคุณนันท์ไม่ทราบว่าปัญหาการปล่อยน้ำเสียลงสู่แหล่งน้ำสาธารณะของฟาร์มสุกรนั้นมีกฎหมายอะไรมาเกี่ยวข้องบ้าง แต่รู้ว่าทั้งตนเองและชาวบ้านได้รับความเดือดร้อนมาก เพราะลงทุนทำนาไปมากแต่ข้าวในนาเสียหายหมดจากปัญหาน้ำเสียนี้ แม้ว่าจะได้รับค่าชดเชยจากผู้ประกอบการฟาร์มสุกร แต่ก็ไม่คุ้มกับความเสียหายเพราะได้ค่าชดเชยเพียงไร่ละ 2,500 บาท ซึ่งคุณนันท์มีที่นาจำนวน 5 ไร่ เมื่อนำมาเทียบกับราคาข้าวที่จะได้ถ้าหากไม่เกิดปัญหาน้ำเน่าเสียแล้ว ค่าชดเชยที่ได้รับมานั้นนับว่าน้อยอย่างยิ่ง

องค์การบริหารส่วนตำบลท่าทุ่งหลวงเป็นหน่วยงานแรกที่คุณนันท์ได้นำปัญหาไปร้องเรียน และร้องเรียนไปเพียง 1 ครั้ง โดยได้ไปร้องเรียนต่อกำนันตำบลท่าทุ่งหลวงร่วมด้วย เพราะต้องการให้กำนันนำปัญหาของชาวบ้านร้องเรียนไปที่ อบต.ร่วมกันในอีกทางหนึ่ง เพราะคุณนันท์ทราบว่าอบต.เป็นหน่วยงานแรกที่ประชาชนผู้เดือดร้อนต้องไปร้องเรียนปัญหาต่างๆ ซึ่งหลังจากที่ได้รับเรื่องร้องเรียนแล้ว ทางอบต.ท่าทุ่งหลวงก็ได้ลงพื้นที่ตรวจสอบ โดยมีทั้งนายกอบต.และปลัดอบต.ลงพื้นที่ตรวจสอบร่วมกับตัวแทนชาวบ้าน และได้มีการเก็บภาพถ่ายขณะที่ทางฟาร์มกำลังปล่อยน้ำจากท่อสู่ลำน้ำแม่ตุ๋นไว้เป็นหลักฐานและได้ประสานงานไปยังฝ่ายปกครอง คือ อำเภอแม่ทา และสาธารณสุขอำเภอ พร้อมกับให้ชาวบ้านนำน้ำและต้นข้าวไปตรวจสภาพความเป็นกรดและลักษณะของโรคที่หน่วยงานราชการที่ดูแลด้านโรคพืชที่จังหวัดเชียงใหม่ จนผลการพิสูจน์ออกมาว่าสาเหตุที่ต้นข้าวเน่าเสียเกิดจากออกซิเจนในน้ำมีน้อย(น้ำเน่า) จึงได้นำผลการวิเคราะห์นั้นมาเจรจากับฝ่ายผู้ประกอบการ และนำไปสู่การจ่ายค่าชดเชยความเสียหายให้กับชาวบ้านในตำบลท่า

ทุ่งหลวงในที่สุด ซึ่งการดำเนินการเข้ามาแก้ปัญหาของทาง อบต.ทาทุ่งหลวงในครั้งนี้คุณนันท์มีความพอใจเป็นอย่างยิ่ง ที่ปัญหาความเดือดร้อนของตนได้รับการตอบสนองและดำเนินการแก้ไขในเวลาที่ไม่นาน และคุณนันท์เห็นว่าการร้องเรียนปัญหาความเดือดร้อนเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมนั้นควรจะร้องเรียนเป็นกลุ่ม เพราะเกิดความปลอดภัยในการร้องเรียนและผู้ประกอบการก็ไม่สามารถที่จะหลอกล่อด้วยผลประโยชน์เพื่อให้หยุดการร้องเรียนได้ แต่การร้องเรียนเพียงลำพังนั้นอาจจะเกิดความไม่ปลอดภัยและผู้ร้องเรียนอาจจะถูกหลอกล่อด้วยการให้ผลประโยชน์ตอบแทนจนยกเลิกการร้องเรียนไปเสีย และทำให้ปัญหาไม่ได้รับการแก้ไข แต่การเข้าชื่อประชาชนเพื่อร้องเรียนปัญหาความเดือดร้อนในครั้งนี้ คุณนันท์มีเจตนาหลัก คือ ต้องการให้ชุมชนส่วนใหญ่ได้รับรู้ปัญหาและเข้ามาแก้ไขปัญหของชุมชนร่วมกัน (ร้องเรียนเมื่อ พ.ศ.2543 - เรื่องยุติเมื่อ พ.ศ. 2549)

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 5

คุณเสถียร (นามสมมติ)อายุ 50 ปี สำเร็จการศึกษาระดับประถมศึกษาปีที่ 4 ประกอบอาชีพทำนา และรับจ้างทั่วไป เป็นประชาชนในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลทาทุ่งหลวง อำเภอแม่ทา จังหวัดลำพูน ได้เข้าร่วมในการร้องเรียนปัญหาบริษัท แม่ทา วิ.พี. จำกัด ที่ปล่อยน้ำเสียจากฟาร์มสุกรสู่แหล่งน้ำธรรมชาติและไหลเข้านาของชาวบ้านเป็นเหตุให้น้ำเสีย และต้นข้าวเน่าเสีย คุณเสถียรเป็นหนึ่งในประชาชนผู้ได้รับความเดือดร้อนจากปัญหาในครั้งนี้ โดยคุณเสถียรมีพื้นที่นาข้าวที่ได้รับความเสียหายจำนวน 2.3 ไร่จากการที่ต้นข้าวเน่าและข้าวที่ยังเหลือไม่ออกรวง โดยได้ปรึกษากันระหว่างประชาชนผู้เดือดร้อนและได้เข้าชื่อร้องเรียนไปที่อบต.ทาทุ่งหลวง โดยได้รับคำแนะนำจากทางเจ้าหน้าที่อบต.ว่าให้ไปเข้าชื่อร้องเรียนพร้อมกับบันทึกปะหน้าเรื่องร้องเรียนเพื่อที่ทางอบต.จะนำไปเป็นข้อมูลตัวแทนในการเจรจากลางระหว่างชาวบ้านกับผู้ประกอบการฟาร์มสุกร ซึ่งหลังจากที่เข้าชื่อเพื่อร้องเรียนปัญหาและทางอบต.ทาทุ่งหลวงได้รับเรื่องร้องเรียนแล้วก็ได้ลงพื้นที่พร้อมกับชาวบ้านและได้ถ่ายภาพการปล่อยน้ำเสียลงสู่แหล่งน้ำของทางฟาร์ม และได้เป็นตัวกลางในการเจรจากลางระหว่างชาวบ้านผู้เดือดร้อนกับผู้ประกอบการฟาร์มสุกร จนนำไปสู่การตกลงจ่ายค่าชดเชยให้กับชาวบ้านตามสภาพความเสียหายของผลกระทบบที่ชาวบ้านได้รับ โดยผู้ที่ได้รับความเสียหายมากจะได้รับค่าชดเชยสูงสุด 3,000 บาทต่อไร่ และต่ำสุด 1,500 บาทต่อไร่ แต่จากเหตุการณ์ปล่อยน้ำเสียลงสู่แหล่งน้ำในครั้งนี้ทำให้กลุ่มชาวบ้านในเขตพื้นที่ ต.ทาทุ่งหลวง ร่วมมือกันในการตรวจสอบสภาพน้ำในลำน้ำแม่ผู้คี่ที่เป็นแหล่งน้ำที่ทางฟาร์มสุกรเคยปล่อยน้ำเสีย เพราะแม้ปัจจุบันทางเจ้าของฟาร์มสุกรจะได้มีการทำบ่อชีวภาพเพื่อบำบัดน้ำเสีย แต่ชาวบ้านก็ยังไม่ไว้วางใจ และคอยระมัดระวังป้องกันโดยคือนำมีสีเปลี่ยนไปจากปกติหรือไม่ ถ้าหากน้ำเปลี่ยนสีก็จะช่วยกันปิดทางน้ำเพื่อไม่ให้ไหลเข้าสู่

การเข้าร่วมในการร้องเรียนปัญหาความเดือดร้อนของคุณเสถียรในครั้งนี้ คุณเสถียรไม่ทราบว่าการกระทำของทางฟาร์มมีกฎหมายอะไรมาเกี่ยวข้องบ้าง แต่ก็ได้พิสูจน์ความเสียหายโดยการนำตัวอย่างน้ำไปตรวจสอบในหน่วยงานราชการเพื่อนำผลที่ได้มายืนยันกับทางผู้ประกอบการว่าการปล่อยน้ำเสียจากฟาร์มสุกรของผู้ประกอบการนั้นเป็นสาเหตุให้น้ำเน่าเสียและทำให้ชุมชนโดยรอบได้รับความเดือดร้อน และองค์การบริหารส่วนตำบลทาทุ่งหลวงก็เป็นหน่วยงานแรกที่คุณเสถียรและกลุ่มชาวบ้านผู้เดือดร้อน ได้ยื่นเรื่องร้องเรียนปัญหาเพราะเห็นว่าอบต.มีเจ้าหน้าที่ที่เชี่ยวชาญและสามารถให้คำแนะนำและช่วยเหลือชาวบ้านได้ และอบต.ก็มีตัวแทนของชาวบ้านอยู่ จึงสมควรจะนำปัญหาความเดือดร้อนไปร้องเรียนที่อบต. หลังจากร้องเรียนปัญหาไปแล้วทางอบต.ทาทุ่งหลวงก็ได้ลงพื้นที่เพื่อตรวจสอบสภาพปัญหาร่วมกับชาวบ้าน และเป็นตัวกลางในการเจรจา ค่าเสียหายจนชาวบ้านได้รับค่าชดเชยจากทางผู้ประกอบการฟาร์มสุกรในที่สุด ซึ่งคุณเสถียรรู้สึกพอใจกับการดำเนินการแก้ไขปัญหาของทางอบต.ทาทุ่งหลวง และเห็นว่าอบต.มีการใช้ช่องทางในการทำความเข้าใจระหว่างอบต.กับชุมชน โดยมีการแจ้งวาระการประชุมของอบต.ให้ประชาชนทราบผ่านประชาคมหมู่บ้าน และเชิญชาวบ้านที่สนใจเข้าร่วมฟังการประชุมของอบต.ได้ จึงทำให้ไม่เกิดปัญหาในการตรวจสอบการทำงานขององค์การบริหารส่วนตำบลทาทุ่งหลวงโดยภาคประชาชน(ร้องเรียนเมื่อ พ.ศ.2543 - เรื่องยุติเมื่อ พ.ศ. 2549)

4.1.3 ปัญหาความไม่โปร่งใสในการบริหารงานของผู้บริหารท้องถิ่น

ประเด็นการบริหารงานที่ไม่โปร่งใสของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นเป็นประเด็นหนึ่งที่ทำให้ประชาชนเกิดการร้องเรียนและตรวจสอบ ยิ่งถ้าหากผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นบริหารงานโดยไม่มีการชี้แจงข้อสงสัยให้ประชาชนได้รับทราบอย่างกระจ่าง ก็ยังจะมีการตรวจสอบที่เข้มข้นและมีการร้องเรียนปัญหาที่ยาวนานและต่อเนื่อง ซึ่งในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้ยกประเด็นการร้องเรียนผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลป่าบาง อำเภอสарภักดิ์ จังหวัดเชียงใหม่ ว่ามีพฤติกรรมทุจริตในการซื้อที่ดินเพื่อสร้างที่ทำการองค์การบริหารส่วนตำบลแห่งใหม่เพื่อมาเป็นกรณีศึกษา เนื่องจาก การลงพื้นที่เพื่อเก็บข้อมูลการร้องเรียนการทุจริตขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของทั้ง 3 พื้นที่ คือ พื้นที่ตำบลสุเทพ ตำบลป่าบาง และตำบลทาทุ่งหลวง ไม่พบข้อมูลเอกสารหลักฐานที่บ่งชี้ว่ามีการร้องเรียนเรื่องการทุจริตในตำบลสุเทพและตำบลทาทุ่งหลวง มีเพียงตำบลป่าบางเท่านั้นที่มีการร้องเรียนเรื่องการทุจริต โดยมีประชาชนจำนวนมาก ร้องเรียนว่านายกองค์การบริหารส่วนตำบลป่าบางทุจริตในการซื้อที่ดินเพื่อสร้างที่ทำการองค์การบริหารส่วนตำบลแห่งใหม่ และได้มีการร้องเรียนไปยังหน่วยงานต่างๆ รวมทั้งมีการนำประชาชนปิดถนนหน้าองค์การบริหารส่วนตำบลจำนวนมาก เพื่อให้นายกองค์การบริหารส่วนตำบลชี้แจงข้อ

สงสัยของประชาชน ซึ่งถือว่าเป็นการมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการทำงานของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอย่างเข้มข้นของประชาชนชาวตำบลป่าบงประการหนึ่ง ซึ่งข้อเท็จจริงของประเด็นการร้องเรียน คือ องค์กรบริหารส่วนตำบลป่าบง มีนโยบายซื้อที่ดินเพื่อสร้างที่ทำการองค์การบริหารส่วนตำบลแห่งใหม่ จากเดิมที่ต้องอาศัยที่ของโรงเรียนเป็นที่ทำการองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งในครั้งแรกที่สภาองค์การบริหารส่วนตำบลป่าบงอนุมัติให้ฝ่ายบริหารซื้อที่ดินนั้น ไม่ได้มีการกำหนดรายละเอียดลักษณะของที่ดินที่จะซื้อไว้ และฝ่ายสภาฯ ก็เกรงว่าจะมีการเอื้อผลประโยชน์ให้กับพวกพ้องของฝ่ายบริหารจึงได้มีการเพิ่มรายละเอียดขึ้นมาภายหลัง ว่าที่ดินที่จะซื้อนั้นต้องเป็นที่ดินที่ติดถนน ไม่อยู่ในซอย และต้องพิจารณาความสมบูรณ์ของโครงสร้างพื้นฐานต่างๆร่วมด้วย โดยที่ดินจะต้องมีเนื้อที่ไม่น้อยกว่า 3 ไร่ และมีราคาประเมินไม่เกินไร่ละ 1.2 ล้านบาท โดยต่อมาได้มีผู้เสนอขายที่ดินเนื้อที่ 3 ไร่ในเขตถนนเส้นแสนห้วยน้ำซึ่งอยู่กลางชุมชนไม่ห่างจากถนนชูปเปอร์ไฮเวย์ มีโครงสร้างพื้นฐานทั้งไฟฟ้าและประปาครบ สามารถเดินทางไปยังที่ว่าการอำเภอสารภีได้สะดวก และได้ถมที่เรียบร้อยแล้ว โดยเจ้าของที่ได้เสนอขายให้กับทางอบต.ป่าบงในราคา 3.6 ล้านบาท และสามารถต่อรองได้ในราคาที่ 3.5 ล้านบาท แต่ทางผู้บริหารของอบต.ป่าบงอ้างว่าราคาที่ดินที่เสนอมานั้นมีราคาสูงกว่าราคาประเมิน และไม่สามารถจะซื้อได้เนื่องจากไม่ใช่ที่ดินที่มีโฉนดผืนเดียวกัน ที่ดินในโฉนดที่ติดถนนอาจจะมียาไร่ละ 1.2 ล้านบาทจริงแต่ที่ดินของโฉนดแปลงที่ไม่ติดถนนมีราคาไม่ถึง 1.2 ล้าน การจะขายเหมารวมในราคา 1.2 ล้านบาททั้งหมดนั้นทำไม่ได้ จึงไม่ตัดสินใจซื้อที่ดินแปลงดังกล่าว ถึงแม้ว่าที่ดินแปลงนั้นได้ขนาดรั้ววัดตามที่ทางอบต.ป่าบงกำหนดและถ้าหากต้องการจะซื้อจริงก็สามารถรวมโฉนดได้ ทั้งยังสามารถจัดทำเป็นงบประมาณจ่าย 3 งวดได้อีกด้วย และต่อมาทางอบต.ป่าบงได้มีการประกาศขึ้นประกวดราคาที่ดินและได้ขยายขอบเขตที่ดินที่อยู่ติดถนนซึ่งอยู่ในข่ายที่จะเสนอขายที่ดินให้กับอบต.ป่าบงได้ 3 เส้นทาง คือ ถนนเส้นแสนห้วยน้ำ ซึ่งได้เสนอครั้งแรกและถูกยกเลิกไป ถนนเส้นเทพาราม-บ้านร้อง และถนนเส้นร.พ.ช. ซึ่งอยู่ห่างจากชุมชนมากกว่าที่บริเวณอื่น เพราะอยู่ติดกับเขตตำบลต้นเปา อำเภอสันกำแพง ซึ่งที่ดินในถนนเส้นร.พ.ช.นี้มีเนื้อที่ 3 ไร่ 1 งาน 18 ตารางวา แต่ยังไม่ได้มีการรังวัดเพื่อความถูกต้องของเนื้อที่อย่างแท้จริง โดยเจ้าของที่ได้เสนอขายในราคา 3.2 ล้านบาท แต่เป็นที่นาที่ลุ่มซึ่งอยู่ต่ำกว่าระดับถนน 1.8 เมตร ต้องใช้งบประมาณในการถมที่อีกกว่า 1 ล้านบาท และถ้าหากทำรั้วก็ต้องฝังเสาเข็มซึ่งต้องใช้งบกว่าอีก 1 ล้านบาทเช่นเดียวกัน โดยทางองค์การบริหารส่วนตำบลป่าบงได้ตกลงซื้อที่ดินในถนนเส้นร.พ.ช.นี้ ซึ่งในการตกลงซื้อที่ดินในครั้งนี้ ทางฝ่ายบริหารอบต.ไม่ได้นำเรื่องเพื่อขอความเห็นชอบจากสภาองค์การบริหารส่วนตำบลเหมือนเช่นครั้งแรก และได้กำหนดให้มีการยื่นซองประกวดราคาโดยไม่ได้รับอนุมัติจากสภาอบต. และใช้เวลาไม่ถึง 1 เดือนในการดำเนินการตั้งแต่การประกวดราคาจนถึงการโอนกรรมสิทธิ์

ที่ดิน โดยไม่การสอบถามประชาคมหมู่บ้านในตำบลป่าบาง นอกจากนี้ในประเด็นข้อเท็จจริงยังปรากฏว่าก่อนที่จะมีการตกลงซื้อขายที่ดินนั้น ที่ดินแปลงดังกล่าวมีราคาประเมินอยู่ที่ไร่ละ 6 แสนบาท แต่เมื่อมีการตกลงซื้อที่ดินปรากฏว่าราคาประเมินได้เพิ่มขึ้นเป็นไร่ละ 1.2 ล้านบาท ซึ่งการเพิ่มราคาประเมินในครั้งนี้ เกิดจากการที่มีผู้แจ้งไปยังสำนักงานที่ดินอำเภอสารภีว่าที่ดินบริเวณเส้นถนนร.พ.ช. ได้มีการเปลี่ยนแปลงสภาพดีขึ้นมาก จึงควรมีการแก้ไขราคาประเมินที่ดิน ทำให้ทางสำนักงานที่ดินอำเภอสารภีเปลี่ยนราคาประเมินที่ดินจากราคาไร่ละไม่เกิน 6 แสนบาท เป็นราคาไร่ละ 1.2 ล้านบาท ซึ่งทราบมาภายหลังว่าผู้ที่แจ้งขอให้มีการเปลี่ยนแปลงราคาประเมินที่ดิน คือ นายกองดีการบริหารส่วนตำบลป่าบาง โดยได้เดินทางไปที่สำนักงานที่ดินอำเภอพร้อมกับช่างของอบต. และสมาชิกอบต. ที่สนิทกันอีกคนหนึ่ง และต่อมาสมาชิกอบต. ผู้นี้ได้ลาออกเพื่อแสดงความรับผิดชอบต่อความไม่โปร่งใสในการซื้อที่ดิน และได้รับการเลือกตั้งเข้ามาใหม่โดยอยู่คนละฝ่ายกับนายกฯ จากที่เคยทำงานร่วมกัน และเมื่อประชาชนชาวตำบลป่าบางทราบว่าอบต. ป่าบางไม่ซื้อที่ดินในย่านเส้นห้าขายน้ำที่ประชาชนส่วนใหญ่เห็นว่าเหมาะสมทั้งสถานที่ตั้ง สะดวกในการเดินทางไปติดต่อราชการ และมีความพร้อมในด้านโครงสร้างพื้นฐาน แต่ได้ตัดสินใจซื้อที่ดินในเขตถนนร.พ.ช. ซึ่งอยู่ไกลจากชุมชน และต้องใช้งบประมาณในการปรับปรุงอีกจำนวนมาก จึงได้รวมกลุ่มกันสอบถามเพื่อให้นายกอบต. ชี้แจงเหตุผลของการตัดสินใจซื้อที่ดินในครั้งนี้ และขอให้มีการระงับการก่อสร้างที่ทำการอบต. แห่งใหม่ไว้ก่อน แต่นายกอบต. ไม่ได้ชี้แจงเหตุผลที่ไม่เลือกซื้อที่ดินที่ชาวบ้านส่วนใหญ่เห็นว่าเหมาะสม และเพราะเหตุใดจึงเลือกซื้อที่ดินในเขตเส้นถนนร.พ.ช. ที่ชาวบ้านไม่ต้องการ และการชี้แจงเรื่องการซื้อที่ดินก็เป็นการชี้แจงเรื่องการดำเนินการว่าได้ดำเนินการอย่างถูกต้องตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยพัสดุและการจัดซื้อจัดจ้าง ซึ่งไม่ได้ตอบสนองต่อความสงสัยของประชาชนชาวตำบลป่าบาง และยังมีการดำเนินการก่อสร้างอย่างต่อเนื่องไม่ได้มีการระงับการก่อสร้างไว้ก่อนตามที่กลุ่มชาวบ้านต้องการ จึงนำไปสู่การปิดถนนเพื่อประท้วงขับไล่ นายกองค์การบริหารส่วนตำบลป่าบางในที่สุด โดยการประท้วงในครั้งนี้ได้มีประชาชนจำนวนกว่า 500 คนมาร่วมประท้วงและร่วมฟังคำปราศรัยจากแกนนำประท้วง และบางส่วนก็มาร่วมสังเกตการณ์เพราะอยากจะทราบข้อเท็จจริงและที่มาของปัญหาการประท้วง และการบริหารงานที่ไม่โปร่งใสของฝ่ายบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลป่าบาง (กระบวนการร้องเรียนเรื่องการทุจริตซื้อที่ดินของนายกอบต. ป่าบางของผู้ให้สัมภาษณ์ทั้งหมดนี้ ได้เริ่มดำเนินการเมื่อ พ.ศ. 2550 และปัจจุบันเรื่องร้องเรียนยังอยู่ในขั้นตอนการตรวจสอบของคณะกรรมการป.ป.ช. อยู่ยังไม่ยุติ) โดยจะได้นำเสนอข้อมูลของผู้ให้สัมภาษณ์ดังต่อไปนี้

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 1

คุณแจ๊ค (นามสมมติ) อายุ 41 ปี สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี ประกอบอาชีพธุรกิจส่วนตัว ได้เป็นแกนนำในการนำประชาชนในตำบลป่าบางชุมชุมประท้วงขับไล่นายกองค์การบริหารส่วนตำบลป่าบาง ในปี 2551 ซึ่งคุณแจ๊คมีสถานะเป็นสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลป่าบางในขณะนั้น เกิดความสงสัยว่าที่ดินในถนนเส้นเสนห์ชายน้ำที่เสนอขายครั้งแรกนั้นมีความเหมาะสมทุกประการแต่ทางอบต.ป่าบางกลับไม่ซื้อ ถึงแม้ราคาจะแพงกว่าที่ดินปัจจุบันที่ตกลงซื้ออยู่ข้างแต่ทางอบต.ป่าบางก็ไม่ต้องเสียงบประมาณปรับปรุงด้านอื่นอีกแล้ว นอกจากนี้ในระหว่างการซื้อขายยังมีข้อสงสัย คือ นายกอบต. ป่าบางได้เดินทางไปยังสำนักงานที่ดินอำเภอสารภีกับฝ่ายช่างของอบต.ป่าบาง เพื่อชี้แจงว่าที่ดินบริเวณเส้นถนนร.พ.ช. ได้มีการเปลี่ยนแปลงสภาพดีขึ้นมากจึงควรมีการแก้ไขราคาประเมินที่ดิน ทำให้ทางสำนักงานที่ดินอำเภอสารภีเปลี่ยนราคาประเมินที่ดินจากราคาไร่ละ 3-4 แสนบาท เป็นราคาไร่ละ 1.2 ล้านบาท และใช้ระยะเวลาเพียงไม่เกิน 1 สัปดาห์ในการซื้อขายและโอนกรรมสิทธิ์โดยไม่มีการสอบถามประชาคมตำบลป่าบาง ซึ่งคุณแจ๊คสงสัยว่านายกอบต.ป่าบางน่าจะมีส่วนได้รับผลประโยชน์จากการซื้อที่ดินในครั้งนี้ เพราะเป็นผู้ดำเนินการอำนวยความสะดวกด้วยตนเองทั้งหมด และยังทราบมาว่าสาเหตุที่ดินแปลงแรกถูกยกเลิกการซื้อขายไปนั้นเพราะเจ้าของที่ไม่เสนอให้ค่าคอมมิชชั่นกับผู้บริหารของอบต. ซึ่งคุณแจ๊คในฐานะที่เป็นสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลจึงคิดว่าทางอบต.ป่าบางน่าจะนำเงินงบประมาณจากภาษีประชาชนไปใช้ให้เกิดประโยชน์มากกว่านี้ จึงได้รวมกลุ่มจำนวน 10 คน เพื่อยื่นเรื่องสอบถามไปยังนายกองค์การบริหารส่วนตำบลป่าบางเพื่อสอบถามความชัดเจนในการตัดสินใจซื้อที่ดินและทักท้วงการซื้อขาย แต่การทักท้วงไม่เป็นผลและไม่มีการชี้แจงที่กระจ่างจนเป็นที่พอใจ และมีการรณรงค์ในการโอนกรรมสิทธิ์ที่ดิน คุณแจ๊คและกลุ่มจึงได้ตัดสินใจตั้งเวทีประท้วงปราศัยขับไล่นายกองค์การบริหารส่วนตำบลป่าบาง หน้าที่ทำการองค์การบริหารส่วนตำบลเพื่อให้ประชาชนได้ทราบว่าเกิดการทุจริตในการซื้อที่ดินเพื่อสร้างที่ทำการองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งการชุมนุมในครั้งนั้นมีผู้ร่วมชุมนุมและร่วมฟังการปราศัยจำนวน 4-5 ร้อยคน ซึ่งผลจากการชุมนุมหน้าที่ทำการองค์การบริหารส่วนตำบลป่าบาง ทำให้นายกองค์การบริหารส่วนตำบลได้ออกมาชี้แจงว่าการจัดซื้อที่ดินนั้นดำเนินการถูกต้องตามระเบียบพัสดุและการจัดซื้อจัดจ้างทุกประการ แต่ไม่ได้ให้เหตุผลในการเลือกซื้อที่ดินในพื้นที่ดังกล่าว และการชุมนุมในครั้งนี้ได้ทำให้เกิดการจลาจลติดขัดจนทางนายอำเภอสารภีต้องส่งปลัดอำเภอฝ่ายความมั่นคงลงมาสอบสวน ใกล้เคียง และทำความเข้าใจพร้อมกับส่งเรื่องให้นายอำเภอสารภีตัดสินใจ และนายอำเภอมีความเห็นว่าให้นายกอบต.ป่าบางลาออกและได้ส่งเรื่องไปที่จังหวัดเชียงใหม่เพื่อให้มีคำสั่ง และเรื่องถูกเก็บไว้ที่สำนักงานท้องถิ่นจังหวัดนานมาก เนื่องจากมีนักการเมืองระดับจังหวัดเข้ามาให้การช่วยเหลือเพราะนายกอบต.ป่าบาง

เป็นหัวหน้าของนักการเมืองท่านนั้น และต่อมาก็ได้มีการส่งเรื่องกลับมาที่อำเภอสารภีเพื่อให้ทำการสอบเพิ่มเติมใหม่ ในขณะที่เดียวกันปลัดอำเภอผู้ที่ทำหน้าที่สอบสวนได้ถูกย้ายไปเป็นปลัดอำเภอฝ่ายทะเบียนและบัตรที่อำเภอสันทราย ซึ่งคุณแจ๊คเห็นว่าการดำเนินการของตนไม่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงในการดำเนินการเกี่ยวกับการซื้อที่ดินของอบต.ป่าบาง คุณแจ๊คจึงเดินทางไปฟ้องที่ศาลปกครองเชียงใหม่ ซึ่งศาลปกครองได้มีคำวินิจฉัยว่า คุณแจ๊คไม่ใช่ผู้เสียหายเพราะคุณแจ๊คไปร้องเรียนในลักษณะความเดือดร้อนส่วนตัว ถ้าจะฟ้องศาลปกครองจะต้องรวบรวมรายชื่อของประชาชนตำบลป่าบางเพื่อทำให้เห็นว่าประชาชนเป็นผู้เสียหายจริง และศาลก็ไม่มีอำนาจให้มีการคุ้มครองชั่วคราวในเรื่องการซื้อขายที่ดิน เนื่องจาก การจัดซื้อที่ดินได้ดำเนินการถูกต้องตามระเบียบพัสดุและการจัดซื้อจัดจ้าง ศาลจึงไม่สามารถมีคำสั่งระงับการซื้อขายที่ดินได้จึงถือว่าการซื้อขายที่ดินระหว่าง อบต.ป่าบาง กับเอกชนมีความสมบูรณ์ถูกต้องตามกฎหมาย ปัจจุบันคุณแจ๊คได้หมดวาระของการเป็นสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลป่าบางแล้ว แต่ก็ยังมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการทำงานขององค์การบริหารส่วนตำบลป่าบางอยู่ ด้วยการติดตามการทำงานของนายก อบต.อยู่เป็นระยะ โดยคุณแจ๊คยืนยันว่าโดยส่วนตัวแล้วมีความสัมพันธ์อันดีกับนายกอบต.ป่าบาง เพียงแต่อยากให้มีการทำงานบริหารองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีวิสัยทัศน์และบริหารงานด้วยความโปร่งใส เพื่อประโยชน์ของประชาชนชาวตำบลป่าบาง ในฐานะที่ตนเองเป็นผู้มีความรู้ก็จะขอใช้ความรู้นั้นตรวจสอบการทำงานของผู้บริหารอบต.เพื่อประโยชน์ของชาวตำบลป่าบาง ต่อไป

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 2

คุณเกียรติ (นามสมมติ) อายุ 56 ปี ระดับการศึกษาปริญญาตรี อาชีพผู้จัดการโรงแรม โดยคุณเกียรติเคยเป็นสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลป่าบาง และได้ตรวจสอบการซื้อที่ดินเพื่อสร้างที่ทำการองค์การบริหารส่วนตำบลป่าบาง และได้เห็นพฤติกรรมที่ส่อไปในทางที่ทุจริตของนายกองค์การบริหารส่วนตำบล เช่นเดียวกับที่คุณแจ๊คสงสัย คือ ในการซื้อขายที่ดินของ อบต.ป่าบางนั้น ได้มีการดำเนินการกันอย่างเร่งรีบจนผิดสังเกต โดยมีการเปิดซองประกวดราคาที่ดินในวันพฤหัสบดี วันศุกร์ตกลงทำสัญญาซื้อขาย และพอถึงวันจันทร์ในอีกสัปดาห์ต่อมาก็มีการโอนที่ดิน คุณเกียรติจึงได้ขอร้องไปยังนายกอบต.ว่า อย่าเพิ่งทำการโอนที่ดินโดยควรจะรอเวลาไปประมาณ 15 วันเพื่อที่จะได้มีผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทำการตรวจสอบหรือร้องคัดค้านเพื่อความโปร่งใสในการซื้อที่ดิน แต่ไม่ได้รับการตอบสนองจากฝ่ายนายกอบต.ป่าบาง และในขณะที่เปิดซองประกวดราคาก็ได้มีการเปลี่ยนแปลงคณะกรรมการประกวดราคา โดยนำพรรคพวกของนายกอบต.มาเป็นกรรมการประกวดราคาโดยเปลี่ยนจากคณะกรรมการชุดเดิมที่กำหนดให้มีการประกวดราคาครั้งแรกแล้วมีการล้มเลิกการซื้อขายที่ดินไป นอกจากนี้ คุณเกียรติยังเห็นว่า นายกอบต.เป็นผู้ที่ไม่รักษาความเชื่อและประเพณีท้องถิ่นในเรื่องของ “ซิด” ซึ่งชาวเหนือถือว่าเป็นสิ่งที่เป็นอัมมงคล เนื่องจาก การ

ก่อสร้างที่ทำการองค์การบริหารส่วนตำบลแห่งใหม่นั้น ไม่ได้มีการสวดถอนเสียก่อนเพราะที่ดินเดิมนั้นเป็นที่นา ซึ่งในสมัยโบราณจะไม่นำที่นามาเป็นที่อยู่ และการก่อสร้างก็ไม่ได้มีการลงเสาเอก และดำเนินการก่อสร้างในช่วงกลางพรรษาที่ชาวบ้านไม่นิยมทำที่พักอาศัย และเมื่อก่อสร้างเสร็จก็ไม่นิมนต์พระมาสวดแต่นำพระมาอ่านธรรมเพียงหนึ่งรูป ซึ่งเป็นการกระทำที่ไม่เหมาะสมในทัศนะของชาวบ้านล้านนา และการกระทำทุกอย่างจะเป็นการกระทำอย่างเร่งรีบจนผิดสังเกต นอกจากนี้ ทาง อบต.ป่าบางก็ไม่เคยชี้แจงตัวเลขรายละเอียดการใช้จ่ายงบประมาณในการก่อสร้างให้กับสภาอบต.ได้ทราบ และเมื่อสมาชิก อบต.จะสอบถามเรื่องการใช้งบประมาณก็มักจะหลีกเลี่ยงการตอบคำถามด้วยการชิงปิดประชุมสภาเสียก่อน หรือไม่บรรจุเรื่องที่จะถามไว้ในวาระการประชุม และนอกจากนี้ คุณเกียรติยังได้ตรวจสอบพฤติกรรมที่ส่อไปในทางทุจริตของนายก อบต.อีกหลายอย่าง เช่น การเบิกเบี้ยประชุมเกินกว่าวันที่มีการประชุมจริง หรือ การอนุญาตให้คณะผู้บริหารอบต. เช่น รองนายกอบต. และเลขานายกอบต. ไม่ต้องมาทำงานในที่ทำการอบต. โดยไปทำงานที่บริษัทเอกชนในอำเภอสันกำแพง และรับเงินเดือนทั้งเงินประจำตำแหน่งที่อบต.ป่าบาง และรับเงินเดือนจากบริษัทเอกชนที่ทำงานอยู่ร่วมด้วย โดยคุณเกียรติได้มีส่วนร่วมในการตรวจสอบประเด็นการซื้อที่ดินของอบต.ป่าบางด้วยการเป็นผู้ให้ข้อมูลในเบื้องต้นแก่แกนนำผู้ชุมชนเพื่อนำมาปราศรัยให้กับประชาชนชาวตำบลป่าบางได้ทราบ ซึ่งคุณเกียรติเห็นว่าการชุมนุมประท้วงขับไล่ นายกอบต.ของชาวตำบลป่าบางนั้นไม่ได้มีผลในการเปลี่ยนแปลงตัวผู้บริหารอบต. เพราะแม้ นายอำเภอสารภีจะมีความเห็นว่าให้นายกอบต.ลาออกและส่งเรื่องไปให้องค์กรระดับจังหวัดดำเนินการ แต่ก็ไม่ได้ผลอะไรเพราะนายกอบต. มีนักการเมืองหนุนหลัง และข้าราชการที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับการสอบสวนเหตุการณ์ประท้วงก็ถูกโยกย้ายไปหมด จึงไม่มีการดำเนินการสอบสวนที่ต่อเนื่อง แต่ก็มีผลในทางจิตวิทยาที่ทำให้นักการเมืองท้องถิ่นมีความระมัดระวังในการทำงานมากขึ้น โดยส่วนตัวแล้วก็รู้สึกท้อแท้เพราะแม้ว่าจะพยายามรักษาผลประโยชน์ของส่วนรวมแต่ก็ทำอะไรไม่ได้มาก เพราะนายกอบต.เองส่วนหนึ่งก็ยังมีฐานเสียงจากผู้สูงอายุในตำบลให้การสนับสนุนอยู่เพราะนายกอบต.มักจะนำเรื่องเบี้ยผู้สูงอายุมาเป็นผลงานว่ามาจากนโยบายของตนเอง ทำให้ผู้สูงอายุที่ไม่เข้าใจคิดว่าเงินที่ได้รับนั้นมาจากนายกอบต. และเมื่อมีการเลือกตั้งใหม่ นายกอบต.ผู้นี้ก็ได้รับเลือกตั้งเข้ามาอีก เพราะภาพลักษณ์ที่ใกล้ชิดประชาชนทำให้ยังมีผู้ให้การสนับสนุนอยู่ โดยไม่สนใจเรื่องของนโยบายการบริหารงานในท้องถิ่นหรือการบริหารงบประมาณให้มีความโปร่งใส โดยชาวบ้านบางส่วนมีความเห็นว่าเมื่อสร้างที่ทำการอบต.เสร็จแล้ว เรื่องก็ควรจบ ถือว่าการสร้างอบต.ในครั้งนี้เป็นผลงานของนายกอบต. โดยไม่สนใจว่าได้ใช้งบประมาณไปเท่าไรและคุ้มค่างบประมาณหรือไม่

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 3

คุณอาคม (นามสมมติ) อายุ 53 อาชีพข้าราชการครู เป็นแกนนำไปการต่อต้านการซื้อที่ดินของนายกอบต.ป่าบง โดยคุณอาคมได้ตั้งกลุ่มป่าบงต่อต้านคอร์รัปชั่น เพื่อมาตรวจสอบการซื้อที่ดินของนายกอบต.ป่าบง และเป็นผู้ให้ข้อมูลแก่แกนนำผู้ประท้วงเกี่ยวกับการซื้อที่ดิน ซึ่งมีประเด็นที่น่าสงสัย คือ การประกาศเสนอราคาที่ดินของอบต.กับพื้นที่ที่ซื้อจริงไม่ตรงกับประกาศเขตเสนอราคาที่ดิน และราคาที่ดินของที่ดินผืนที่ทางอบต.ตกลงซื้อนั้นก็มีความสูงกว่าที่ดินผืนแรกที่อบต.ปฏิเสธการซื้อ ด้วยการอ้างว่าที่ดินมีโฉนดหลายแปลงและมีราคาสูงกว่าราคาประเมิน ทั้งๆที่เป็นที่ดินที่ถมเรียบร้อยแล้ว และอยู่ใกล้แหล่งชุมชนมีความสะดวกต่อการคมนาคม ซึ่งคุณอาคมได้สอบถามไปที่อบต.ป่าบงถึงเหตุผลของการซื้อที่ดินนอกเขตประกวดราคาซื้อที่ดิน แต่ก็ไม่ได้รับการชี้แจงใดๆ ทั้งสิ้นจากทางผู้บริหารอบต. และที่ดินที่ตกลงซื้อไม่ได้มีการเสนอราคาไว้ก่อน จนกระทั่งมีการตกลงซื้อขายเรียบร้อยแล้วประชาชนทั่วไปจึงทราบว่าอบต.ป่าบงซื้อที่ดินเพื่อสร้างที่ทำการใหม่ การที่คุณอาคมเข้ามามีส่วนร่วมในการตรวจสอบการซื้อที่ดินในครั้งนี้เพราะเห็นถึงความไม่ชอบมาพากลในการใช้งบประมาณ เพราะที่ดินที่ อบต.ป่าบงตกลงซื้อเพื่อทำเป็นที่ทำการแห่งใหม่นั้น ไม่มีความเหมาะสมโดยประการทั้งปวง ทั้งในแง่ของค่าใช้จ่ายในการก่อสร้างจนแล้วเสร็จ และสถานที่ตั้งซึ่งอยู่ห่างไกลจากชุมชนเพราะอยู่ติดกับเขตตำบลต้นเปา อำเภอสันกำแพง และคุณอาคมคิดว่าผู้บริหารอบต.คงต้องการค่านายหน้าจากการซื้อขายที่ดิน เนื่องจากทราบมาว่าที่ดินผืนที่ถูกปฏิเสธนั้นเป็นเพราะไม่ให้ค่านายหน้ากับผู้บริหารอบต. แต่ก็ไม่มีหลักฐานยืนยัน เพียงแต่เป็นเรื่องที่พูดกันทั่วไปในหมู่บ้าน แต่ก็ไม่มีผู้ที่จะออกมาตรวจสอบอย่างจริงจัง เนื่องจาก นายกฯเองมีฐานเสียงที่สนับสนุนมากพอสมควร โดยเฉพาะกลุ่มผู้สูงอายุในตำบลป่าบงที่ให้การสนับสนุนนายกฯ เพราะนายกฯ เป็นผู้มีอัธยาศัยดี เข้ากับประชาชน ได้ทุกกลุ่ม และชาวบ้านทั่ว ๆ ไปก็ไม่ค่อยสนใจเรื่องนโยบายการบริหารท้องถิ่นของฝ่ายบริหารอบต. เพียงแต่ขอให้ได้รับเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุทุกเดือน ได้รับของค่าหัวในวันสงกรานต์ และได้รับการแจกผ้าห่มในฤดูหนาวก็ถือว่านายกอบต. มีผลงานแล้ว จากพฤติกรรมปิดบังอำพรางในการบริหารงบประมาณของผู้บริหารอบต. เพราะไม่มีการชี้แจงข้อเท็จจริงของการตัดสินใจซื้อที่ดินให้ประชาชนทั่วไปได้ทราบให้ชัดเจน ทั้งที่ปกติอบต.ป่าบงจะมีการเปิดเผยผลการดำเนินงานและชี้แจงการใช้งบประมาณให้ประชาชนทราบผ่านที่ทำการผู้ใหญ่บ้านในหมู่บ้านต่างๆ ของตำบลป่าบง แต่การซื้อที่ดินในครั้งนี้กลับเก็บเงียบไม่แจ้งให้ประชาชนทราบ จนเมื่อมีการซื้อขายและโอนกรรมสิทธิ์เรียบร้อยแล้วประชาชนจึงทราบ และเมื่อไปสอบถามถึงเหตุผลของการตัดสินใจซื้อที่ดินก็มีการโยนความรับผิดชอบในการชี้แจงระหว่างฝ่ายบริหารกับข้าราชการประจำ และท้ายที่สุดก็ไม่มีใครมาชี้แจงข้อสงสัยให้กับประชาชน นอกจากประเด็นการซื้อที่ดินแล้วยังมีเรื่องของการจัดสรร

งบประมาณในการพัฒนาตำบลที่มักจะนำลงไปพัฒนาพื้นที่ที่เป็นฐานเสี่ยงของนายกอบต.ก่อนเป็นหลัก จึงทำให้คุณอาจคิดว่านายกอบต.มีพฤติกรรมส่อไปในทางทุจริต

การที่คุณอาจเข้ามามีส่วนร่วมในการตรวจสอบการซื้อที่ดินในครั้งนี้ เพราะเห็นว่าตนเองเป็นผู้ที่มีความรู้ และไม่เกรงกลัวว่าจะเป็นความผิด เพราะทราบว่าเป็นสิ่งที่ประชาชนสามารถทำได้ ในการตรวจสอบการทำงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และก่อนที่จะมีการปิดถนนประท้วงนายกอบต. ก็ได้มีกลุ่มแกนนำผู้ประท้วงมาปรึกษาคุณอาจก่อนแล้วว่า ถ้าจะมีการปิดถนนประท้วงนายกฯ เรื่องการซื้อที่ดินจะสามารถทำได้หรือไม่ ซึ่งคุณอาจก็ให้การสนับสนุนว่าเป็นสิทธิที่ประชาชนสามารถทำได้ เพราะรัฐธรรมนูญให้สิทธิในการชุมนุม แต่หลังจากที่ได้มีการชุมนุมแล้วก็ไม่ได้รับการชี้แจงหรือคำตอบที่น่าพอใจแต่อย่างใด จึงได้มีการร้องเรียนปัญหาไปที่องค์กรระดับสูงขึ้นเช่น ร้องเรียนไปที่ท้องถิ่นจังหวัดเชียงใหม่ เรื่องก็ไม่มีความคืบหน้าหรือแจ้งกลับมาว่าได้ดำเนินการไปในขั้นตอนใดแล้วบ้าง และได้มีการร้องเรียนไปที่ศาลปกครองก็มีการส่งเรื่องกลับมาเพื่อให้ประชาชนหาข้อมูลเพื่อนำไปฟ้องเอง โดยไม่มีการส่งเจ้าหน้าที่มาสืบหาข้อเท็จจริง ซึ่งเป็นปัญหาต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรวจสอบเพราะไม่มีเวลามากพอที่จะติดตามเสาะหาข้อมูล และการขออนุญาตหรือขออนุญาตของทางราชการจากเจ้าหน้าที่อบต.ก็มักจะถูกปฏิเสธให้ความร่วมมือ โดยเจ้าหน้าที่มักจะให้ไปดูที่เรื่องประกาศ ที่ไม่มีรายละเอียดที่ครบถ้วนจนสามารถคลายประเด็นข้อสงสัยของประชาชนได้ จึงทำให้คุณอาจคิดว่าการมีส่วนร่วมในการตรวจสอบทุจริตในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของประชาชนทำได้ยากในทางปฏิบัติ เพราะถึงแม้จะมีการประท้วงปิดถนนก็ไม่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงผู้บริหารอบต. หรือมีการหน่วยงานที่ลงมาตรวจสอบอย่างจริงจังแต่อย่างใด ทำให้คุณอาจรู้สึกหมดหวังในการตรวจสอบการทุจริตการซื้อที่ดินของอบต.ป่าบาง เพราะได้มีส่วนสนับสนุนให้มีการส่งเรื่องไปร้องเรียนในหน่วยงานต่างๆ ที่นอกเหนือจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ก็ไม่มีผลให้มีการเข้ามาตรวจสอบเรื่องที่ร้องเรียนจนเกิดความกระอักกระอ่วนและเป็นที่น่าพอใจหรือสามารถตอบข้อสงสัยของประชาชนชาวตำบลป่าบางได้แต่อย่างใด

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 4

คุณยอดชาย (นามสมมติ) อายุ 45 ปี ระดับการศึกษามัธยมศึกษาปีที่ 6 อาชีพค้าขาย และปัจจุบันดำรงตำแหน่งเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลป่าบาง (ส.อบต.) โดยคุณยอดชายเกิดความไม่พอใจการบริหารงานของนายก อบต.ป่าบาง ซึ่งเดิมคุณยอดชายก็เคยให้การสนับสนุนและมีความคุ้นเคยกันเป็นอย่างดี และไม่เคยมีเรื่องบาดหมางกันมาก่อน และได้ติดตามเรื่องการซื้อที่ดินของ อบต.ป่าบาง ซึ่งมีการยกเลิกการซื้อขายและเปลี่ยนแปลงเงื่อนไขต่าง ๆ มาโดยตลอด จนมาสู่การซื้อที่ดินผืนปัจจุบันซึ่งนำไปสู่การประท้วงของประชาชนในตำบลป่าบาง เนื่องจากเกิดความ

สงสัยในกรณีไม่ซื้อที่ดินในเขตถนนสายเสน่ห์ชาย แต่ตัดสินใจไปซื้อที่ดินอีกผืนหนึ่งซึ่งมีราคาขาย 3.2 ล้านบาท แต่เมื่อรวมราคาถมที่และค่าปรับปรุงด้านสาธารณูปโภคจะเสียค่าใช้จ่ายรวมแล้วกว่า 4-5 ล้านบาท คุณยอดชายจึงได้ทำหน้าที่สื่อขอคำชี้แจงจากนายกอบต.ป่าบาง ซึ่งทางนายกฯ แจงว่าตนเองไม่ทราบเพราะเป็นการตัดสินใจดำเนินการของฝ่ายสำนักปลัดอบต.และนิติกร ซึ่งคุณยอดชายและกลุ่มชาวบ้านที่สงสัยจึงรวมตัวกันเพื่อสอบถามว่า การตัดสินใจซื้อที่ดินนายกฯจะไม่ทราบได้อย่างไร เพราะได้มีการโอนกรรมสิทธิ์ซึ่งผู้ที่จะดำเนินการได้ต้องเป็นนายกอบต.เนื่องจากเป็นผู้มีอำนาจในการตัดสินใจ แต่ก็ไม่ได้รับการชี้แจงแต่อย่างใด คุณยอดชายเห็นว่าการตัดสินใจซื้อที่ดินของอบต.ป่าบางในครั้งนี้ เป็นเรื่องที่มีผลกระทบต่อชุมชนเพราะเงินที่นำมาซื้อที่ดินเป็นเงินจากภาษีของประชาชน เมื่ออบต.ป่าบางซื้อที่ดินไม่โปร่งใสไม่มีการสอบถามประชาชนๆ ก็มีสิทธิ์ที่จะสอบถามได้ ซึ่งเหตุผลที่ทำให้คุณยอดชายคิดว่านายกฯ ทุจริตในการซื้อที่ดินนั้นมาจากความรู้สึกส่วนตัว โดยคำนึงถึงความเหมาะสมของสถานที่ตั้งของที่ดิน และค่าใช้จ่ายในการปรับปรุงสถานที่ซึ่งที่ดินแปลงที่อบต.ป่าบางปฏิเสธที่จะซื้อนั้นมีความเหมาะสมกว่า และที่ดินแปลงปัจจุบันที่ซื้อไปแล้วนั้นไม่เหมาะสมโดยประการทั้งปวง และมีการดำเนินการทุกอย่างในลักษณะที่เร่งรีบ รวบรัด และไม่มีคำชี้แจงที่ชัดเจน และได้ขำขวามาว่านายกฯ ได้ค่าคอมมิชชั่นจากการซื้อที่ดินแต่ก็ไม่ได้พิสูจน์ว่าเป็นจริงหรือไม่

คุณยอดชายเห็นว่าการซื้อที่ดินของ อบต.ป่าบางเป็นไปอย่างรวบรัดเพราะไม่ได้สอบถามประชาชนผ่านทางผู้ใหญ่บ้านแต่ละหมู่บ้านของแต่ละตำบลป่าบาง และได้มีการนำพรรคพวกของนายกฯ มาเป็นคณะกรรมการจัดซื้อจัดจ้างเพื่อให้กระบวนการซื้อที่ดินเป็นไปอย่างสะดวก ซึ่งการดำเนินงานในการซื้อที่ดินของอบต.ป่าบางนั้นอาจจะถูกต้องตามระเบียบพัสดุและการจัดซื้อจัดจ้าง แต่ไม่ถูกต้องในความเห็นของประชาชนในตำบลป่าบาง เพราะไม่มีตัวแทนของประชาชนในการมีส่วนร่วมในการอนุมัติให้ซื้อที่ดิน โดยคุณยอดชายนั้นเป็นแกนนำหลักในการนำประชาชนชุมนุมประท้วงขับไล่ นายกอบต.ป่าบางร่วมกับคุณแจ๊ค และผู้ใหญ่บ้านเทพาราม ต.ป่าบาง ปัจจุบันได้เสียชีวิตแล้ว โดยได้รวมกลุ่มสอบถามประเด็นข้อสงสัยไปทางอบต.ป่าบางแต่ก็ไม่ได้รับคำชี้แจงเป็นที่พอใจ และได้มีการรวมกลุ่มขอร้องให้ทาง อบต.ป่าบางยุติการก่อสร้างที่ทำการอบต.แห่งใหม่ไว้ก่อน เมื่อเจรจาไม่สำเร็จคุณยอดชายจึงได้รวมกลุ่มประชาชนประท้วงปิดถนนหน้าอบต.ป่าบาง โดยมีประชาชนร่วมประท้วงและสังเกตการณ์ประมาณ 500 คน ซึ่งเจตนาของคุณยอดชายนั้นไม่ได้ต้องการจะให้มีการปิดถนนเพื่อให้เกิดการจลาจลติดขัด แต่เนื่องจากมีชาวบ้านสนใจอยากรู้และมาฟังการปราศรัยของแกนนำผู้ชุมนุมจำนวนมาก จึงทำให้เกิดการจลาจลติดขัด และสถานการณ์ครั้งนี้จึงทำให้ทางอำเภอสารภีส่งปลัดอำเภอมาเป็นตัวแทนในการเจรจาไกล่เกลี่ยระหว่างผู้ประท้วงกับนายกอบต.ป่าบาง แต่ก็มีการหลีกเลี่ยงในการตอบคำถามในประเด็นที่ประชาชนสงสัย แต่ผลจาก

การประท้วงในครั้งนี้ คุณยอดชายมีความเห็นว่าแม้จะมีการปิดถนนแต่ก็ไม่ได้มีผลต่อการชะลอการดำเนินการก่อสร้างใดๆ เพราะทาง อบต.ป่าบงก็ยังคงมีการดำเนินการก่อสร้างจนแล้วเสร็จ โดยใช้วิธีการปล่อยให้เรื่องเงียบไปก่อนแล้วจึงค่อยก่อสร้าง และคุณยอดชายได้เป็นผู้นำเรื่องเข้าไปร้องเรียนที่ท้องถิ่นจังหวัดเชียงใหม่ และร้องเรียนไปที่คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามทุจริตแห่งชาติ หรือ ปปช. และปัจจุบันเรื่องยังอยู่ในการดำเนินการสอบสวนของ ปปช. ไม่ทราบว่าได้มีการดำเนินการไปในขั้นใดแล้ว คุณยอดชายยอมรับว่าแม้ว่าตนเองจะมีสถานะเป็นสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล แต่ก็ไม่ค่อยมีความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอย่างถ่องแท้ เพียงแต่ทราบว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่จัดสรรงบประมาณในการพัฒนาท้องถิ่นในด้านต่าง ๆ เช่น การก่อสร้างตามแผนพัฒนาท้องถิ่นที่กำหนดไว้ และการที่คุณยอดชายเป็นผู้นำในการนำเรื่องปัญหาการซื้อที่ดินของ อบต.ป่าบงไปร้องเรียนหน่วยงานต่าง ๆ และมีการประท้วงปิดถนนเพื่อให้อบต.หยุดก่อสร้าง และให้นายกอบต.ชี้แจงเหตุผลของการซื้อที่ดิน แต่ไม่ได้รับการตอบสนองจากหน่วยงานภาครัฐตามที่ตั้งใจไว้ทำให้คุณยอดชายรู้สึกหมดกำลังใจ และรู้สึกว่าการคอร์รัปชันจะเป็นสิ่งที่ตนเองยอมรับไม่ได้ แต่ด้วยการต่อสู้เพียงลำพังตนเองโดยใช้สถานะของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลในการตรวจสอบทำอะไรได้ไม่มากนัก เพราะฝ่ายบริหารมีช่องทางในการหลบเลี่ยงการตอบคำถามตลอด และคิดว่าการชุมนุมประท้วงนั้นมีผลทำให้ประชาชนตื่นตัวในการมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการบริหารของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แต่ในขณะเดียวกันก็ทำให้ทางฝ่ายบริหารมีความระมัดระวัง และมีความรัดกุมในการทำงานมากขึ้น และทำให้การตรวจสอบการทุจริตทำได้ยากยิ่งขึ้นเช่นเดียวกัน

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 5

คุณสงวน (นามสมมติ) อายุ 45 ปี ระดับการศึกษามัธยมศึกษาปีที่ 6 เป็นผู้ใหญ่บ้านของหมู่บ้านแห่งหนึ่งในตำบลป่าบง โดยคุณสงวนได้เป็นหนึ่งในแกนนำในการนำประชาชนในหมู่บ้านเข้าร่วมชุมนุมประท้วงการซื้อที่ดินของอบต.ป่าบง เพราะต้องการทราบความชัดเจนในการตัดสินใจซื้อที่ดินของนายกอบต.ป่าบง เพราะราคาในการดำเนินการระหว่างที่ดินทั้ง 2 แปลงมีความแตกต่างกัน แม้ว่าเนื้อที่ของที่ดินแปลงที่ถูกยกเลิกการซื้อกับที่ดินแปลงใหม่ที่ตกลงซื้อจะไม่แตกต่างกันมากนัก แต่ที่ดินที่อบต.ป่าบงตัดสินใจซื้อนั้นต้องจ่ายเงินในการถมที่อีกมาก ในขณะที่ที่ดินที่ถูกปฏิเสธนั้นไม่ต้องถมและอยู่กลางชุมชน และโดยความเห็นส่วนตัวของคุณสงวนคิดว่าอบต.นั้นควรจะมีที่ตั้งอยู่ท่ามกลางชุมชนเพื่อให้ประชาชนเดินทางมาติดต่อได้สะดวก และเมื่อเกิดเหตุการณ์อย่างใดอย่างหนึ่งก็สามารถเดินทางไประงับเหตุได้ง่าย เช่น เมื่อเกิดเพลิงไหม้ถ้า อบต.ตั้งอยู่กลางชุมชนก็จะทำให้การเดินทางของรถดับเพลิงใช้เวลาไม่มาก ทำให้สามารถระงับเหตุได้รวดเร็วทันสถานการณ์ และคุณสงวนยังได้ทราบมาว่าในการซื้อที่ดินในครั้งนี้ผู้บริหารอบต.ได้รับ

ประโยชน์จากการซื้อขายที่ดิน โดยส่วนตัวของคุณสงวนไม่ได้มีความบาดหมางกับนายกอบต.ป่าบง แต่ต้องการให้มีการบริหารงานที่โปร่งใส ตรงไปตรงมา เพราะการซื้อที่ดินในครั้งนี้คุณสงวนรู้สึกว่ามี การดำเนินการอย่างฉ้อฉล เพราะไม่ได้สอบถามความเห็นของประชาชนก่อนซื้อ เนื่องจากไม่ได้มีการประกาศให้ทราบทั่วไป แต่ได้ดำเนินการในลักษณะแอบแฝง คือให้สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล (ส.อบต.) ของแต่ละหมู่บ้านเซ็นรับทราบว่าจะทางอบต.ป่าบงจะมีการซื้อที่ดินในวันที่มีการประชุมอบต. โดยแนวเรื่องการซื้อที่ดินเป็นวาระอื่นๆ เรื่องแจ้งเพื่อทราบ ไม่ได้บรรจุเป็นวาระหลักในการประชุมเพื่อขอความเห็นชอบจากสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล คุณสงวนจึงตัดสินใจเข้ามามีส่วนร่วมในการตรวจสอบการซื้อที่ดินในครั้งนี้ จนนำไปสู่การตัดสินใจนำประชาชนชุมนุมประท้วงขับไล่นายกอบต.ในที่สุด โดยก่อนที่จะมีการประท้วงนั้นคุณสงวนได้ปรึกษากลุ่มแกนนำ เช่น คุณเกียรติ คุณแจ๊ค คุณยอดชาย และผู้ใหญ่บ้านในตำบลป่าบงคนอื่นๆ เพื่อขอความเห็นร่วมกันในการปิดถนน โดยได้เปรียบเทียบกรณีการซื้อที่ดินเพื่อสร้างที่ทำการองค์การบริหารส่วนตำบลของตำบลไชยสถาน ซึ่งเป็นตำบลที่อยู่ติดกับตำบลป่าบงที่มีการดำเนินการที่แตกต่างกันอย่างมาก เนื่องจาก ตำบลไชยสถานได้มีการประกาศให้ประชาชนทราบมา โดยตลอดว่า อบต.จะมีการซื้อที่ดินเพื่อสร้างที่ทำการแห่งใหม่ และให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและมีส่วนร่วมในการบริจาคเงินเพื่อซื้อที่ดิน ทำให้เห็นว่ากระบวนการซื้อที่ดินมีความโปร่งใส ประชาชนมีส่วนร่วมรับทราบและมีส่วนเป็นเจ้าของ แต่ในขณะที่ตำบลป่าบงนั้นมีการซื้อที่ดินก่อนแล้วประชาชนจึงทราบภายหลัง ทำให้เกิดความเคลือบแคลงสงสัยในหมู่ราษฎรทั่วไป ซึ่งการประท้วงของประชาชนในครั้งนั้นได้มีแนวร่วมประชาชนจาก 6 หมู่บ้านในตำบลป่าบงจำนวนประมาณ 500 คนเข้าร่วมชุมนุม โดยก่อนที่จะมีการประท้วงนั้น คุณสงวนและกลุ่มแกนนำในการประท้วงได้มีการเจรจาเบื้องต้นเพื่อให้นายกอบต.ชี้แจงเหตุผลการซื้อที่ดิน แต่ไม่ได้รับความร่วมมือจึงได้รวมตัวกันปิดถนนกวดขัน และนายกอบต.ป่าบงได้มาชี้แจงแต่ไม่ตรงประเด็นที่ชาวบ้านต้องการทราบ โดยเป็นการชี้แจงถึงการซื้อว่าถูกต้องตามระเบียบของทางราชการ แต่ไม่ได้บอกเหตุผลที่ตัดสินใจซื้อทั้งที่ชาวบ้านส่วนใหญ่ไม่เห็นด้วย โดยคุณสงวนมีความเห็นว่าที่ดินที่ทางอบต.ป่าบงซื้อมานั้นมาจากเงินภาษีของประชาชน ๆ จึงควรที่จะได้รับทราบก่อนที่อบต.จะนำเงินภาษีไปซื้อที่ดิน เพราะเมื่อรัฐประเมินภาษีผิดพลาดขาดไปยังมีการตามเรียกภาษีส่วนที่ขาดไป ฉะนั้นประชาชนก็ควรที่จะได้รับทราบว่าภาษีที่ตนเองจ่ายไปนั้นได้ถูกนำไปใช้เพื่อการใดบ้างเช่นเดียวกัน ซึ่งการเป็นแกนนำในการประท้วงในครั้งนี้ คุณสงวนไม่ได้รู้สึกกลัวว่าจะเป็นอันตรายหรือถูกข่มขู่ เพราะคิดว่าตนเองเป็นผู้ใหญ่บ้านเมื่อเห็นว่ามี ความไม่ถูกต้องเกิดขึ้นในท้องถิ่นของตนเองก็ต้องดำเนินการชัดเจน หรือทำให้เกิดความโปร่งใสเพื่อประโยชน์ของประชาชนส่วนใหญ่ และเหตุผลของการตัดสินใจเป็นแกนนำในการประท้วงก็เพราะต้องการให้ประชาชนทั่วไปรับทราบ

พฤติกรรมการบริหารงานของผู้บริหารอบต. ที่มีความไม่โปร่งใส และการปิดถนนนั้นไม่ได้ปิดตลอดทั้งวัน แต่เป็นการปิดชั่วคราวเพื่อสร้างความสนใจเพื่อให้สื่อมวลชนเข้ามาตรวจสอบอีกทางหนึ่ง คือ เพื่อต้องการให้การซื้อที่ดินของอบต. ป่าบางเป็นข่าว เพราะอยากจะทำให้สังคมหันมาสนใจว่ามีอะไรเกิดขึ้นในท้องถิ่น เนื่องจากในตำบลป่าบางนั้นนอกจากจะมีปัญหาเรื่องความไม่โปร่งใสในการซื้อที่ดินที่เป็นปัญหาแล้ว คุณสงวนยังติดตามพฤติกรรมการใช้จ่ายงบประมาณที่ไม่มีความชัดเจนของทางอบต. ป่าบางอีกหลายเรื่อง เช่น มีการใช้งบซื้อทรายป้องกันน้ำท่วมอยู่ตลอดทั้งที่ของเดิมก็ยังมีอยู่ และบางครั้งก็มีการสร้างสถานการณ์เพื่อขอรับงบบรรเทาสาธารณภัย เช่น ให้เจ้าหน้าที่นั่งแช่น้ำครึ่งตัวแล้วถ่ายภาพเพื่อให้เห็นว่าน้ำท่วมสูง เพื่อจะได้รับการจัดสรรงบประมาณช่วยเหลือบรรเทาทุกข์ เป็นต้น และอบต. มักจะไม่ค่อยจะมีการชี้แจงการใช้งบประมาณให้ทราบเป็นลายลักษณ์อักษร แต่จะชี้แจงให้ประชาชนทราบก็ตอนที่มามีกิจกรรมอบต. สำคัญ เมื่อถูกซักถามเรื่องการใช้งบประมาณของอบต. มากเข้าทางเจ้าหน้าที่ อบต. ก็มักจะไม่ค่อยพอใจที่ถูกประชาชนซักถาม คุณสงวนมีความเห็นว่าการประท้วงในครั้งนี้ มีผลทำให้ทางฝ่ายอบต. มีความระมัดระวังในการทำงานมากขึ้น และมีผลในแง่ของจิตวิทยาทำให้นักการเมืองเกิดความระมัดระวัง และระลึกรู้เสมอว่าประชาชนคอยตรวจสอบการทำงานของตนอยู่ตลอดเวลาจะทำได้สิ่งที่ทุจริตได้ไม่ถนัดอีกต่อไป

4.1.3.1 ความสงสัยของประชาชนนำไปสู่การร้องเรียนให้มีการตรวจสอบองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ความสงสัยเกี่ยวกับการบริหารงานของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น คือ ปัจจัยหนึ่งที่ทำให้ประชาชนออกมาต่อต้านผู้บริหารและร้องเรียนไปที่องค์กรอื่นๆ เพื่อให้เข้ามาตรวจสอบการทำงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และถ้าหากรูปแบบการบริหารงานของฝ่ายบริหารท้องถิ่นมีลักษณะไม่เปิดเผยให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมหรือรับรู้ในการใช้งบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ย่อมมีผลให้ประชาชนคิดว่าฝ่ายบริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความไม่โปร่งใสในการใช้งบประมาณหรือมีการบริหารงานที่ส่อไปในทางทุจริต ซึ่งถ้าหากมีกลุ่มประชาชนที่มีความสงสัยหรือไม่ไว้วางใจการบริหารงานของฝ่ายบริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมากขึ้น ก็จะนำไปสู่การเกิดมวลชนเพื่อการตรวจสอบและอาจจะนำไปสู่การประท้วงขับไล่ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือมีการร้องเรียนไปที่หน่วยงานและองค์กรอื่น เพื่อให้เข้ามาตรวจสอบการทำงานและการใช้งบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยก่อนที่จะมีการร้องเรียนไปที่หน่วยงานองค์กรอื่นหรือใช้วิธีการช่องทางกฎหมายอื่นๆ เพื่อต่อต้านนั้น กลุ่มประชาชนผู้สงสัยมักจะมีคำถามไปที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นการเบื้องต้น

ก่อน ดังเช่นกรณีตำบลป่าบางที่มีประชาชนเกิดความสงสัยถึงเหตุผลของการตัดสินใจที่จะซื้อหรือไม่ซื้อที่ดินเพื่อสร้างที่ทำการอบต.แห่งใหม่ จึงได้ทำเรื่องสอบถามและรวมกลุ่มเพื่อสอบถามเหตุผลในการตัดสินใจในการซื้อที่ดินของทางอบต.ป่าบาง แต่ฝ่ายบริหาร คือ นายกองค้การบริหารส่วนตำบลไม่ได้ออกมาชี้แจงประเด็นที่ประชาชนสงสัย จนนำไปสู่การปิดถนนขุมขุมประท้วงขับไล่ นายกองต. ในที่สุด ทั้งๆ ที่โดยความเป็นจริงก็ยังไม่สามารถพิสูจน์ได้ว่าการทุจริตเกี่ยวกับการซื้อที่ดินของอบต.เกิดขึ้นจริงหรือไม่ แต่ด้วยความไม่กระจ่างของการชี้แจงและการมีพฤติกรรมปกปิดทำให้เกิดความเชื่ออย่างลึกซึ้งว่ามีการทุจริตเกิดขึ้น และนำไปสู่การประท้วงขับไล่หรือร้องเรียนให้มีการตรวจสอบองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยหน่วยงานหรือองค์กรอื่นๆ เช่น การร้องเรียนต่อคณะกรรมการป.ช. หรือการฟ้องศาลปกครอง ดังเช่นตัวอย่างคำกล่าวของบุคคลต่อไปนี่

คุณสงวน “นายกฯ ใช้วิธีแอบแฝงให้ที่ประชุมสภาองค์การบริหารส่วนตำบลเซ็นรับทราบว่าจะมีการซื้อที่ดินเพื่อสร้างอบต.แห่งใหม่โดยแอบเป็นวาระจรเข้ามา โดยไม่ได้แจ้งให้ประชาชนได้ทราบผ่านทางประชาคมเลย เรื่องนี้ในที่ประชุมสมาชิก ส.อบต. ไม่มีใครทราบมาก่อน ก็กลายเป็นตกกระไดพลอยโจนเซ็นรับทราบไปด้วย”

คุณยอดชาย “ข่าวออกมาน่า นายกฯ ได้ค่าคอมมิชชั่นเท่านั้นเท่านั้น แต่เราก็ไม่รู้ว่าเขาได้จริงเท็จแค่ไหน แต่แปลกที่มีการรีบโอนภายใน 2-3 วัน ทำไมถึงต้องรีบ กว่าชาวบ้านจะรู้จักก็โอนกันเรียบร้อยแล้ว เราารู้สึกถึงความไม่ชอบมาพากล แต่ไม่สามารถจะสาวหาข้อมูลไปจนลงลึกได้..... ข้อสงสัยว่าจะมีการทุจริต นอกจากจะมีการตัดสินใจซื้อที่ดินที่ไม่เหมาะสมแล้ว ยังมีการถมที่แล้วสร้างเลย ซึ่งความจริงที่ดินตรงนั้นเป็นที่ลุ่มน้ำขังถ้าถมดินก็ต้องรอทิ้งไว้เป็นปีเพื่อให้ดินเซตตัวก่อน แล้วต้องมีการทดสอบดินก่อนสร้าง แต่นี่ถมแล้วสร้างเลย”

คุณอาคม “ผมไม่ได้มีประโยชน์ได้เสียกับเจ้าของที่ดินแปลงที่เสนอราคาแล้วทางอบต. ไม่ซื้อหรอกนะ แต่ที่ร้องเรียนไปเพราะเห็นความไม่ชอบมาพากล ทั้งๆ ที่ที่ดินตรงนั้นเขาถมให้เสร็จเรียบร้อยแล้วคิดค่าอะไรทุกอย่างแล้วถูกกว่าได้ระดับมาตรฐานทุกอย่าง แต่ที่ดินตรงโน้นที่ซื้อมาสร้างอบต. เป็นที่ระดับต่ำ แล้วต้องถมใหม่หมดเงินอีกเยอะเลย การเดินทางไปติดต่อก็ไกลกว่า ห่างไกลความเจริญ ซึ่งต่างจากวัตถุประสงค์ที่เขาประกาศไว้ครั้งแรก..... ที่สงสัยว่านายกฯ ทุจริตก็เพราะเขามีพฤติกรรมปิดบังอำพราง ซ่อนเร้นทุกอย่างเลย เรื่องที่เขาควรจะนำมาแสดง นำมาตอบเพื่อคลายข้อสงสัยของประชาชน เขาก็ไม่ทำ ชอบปล่อยให้เรื่องเงียบหายไปเอง ไม่มีการชี้แจงให้ประชาชนได้ทราบรูปแบบการบริหารงาน นี่ก็เป็นเหตุผลหนึ่งที่ทำให้ดูไม่น่าไว้วางใจในการบริหารงานของนายกองต.ป่าบาง ”

คุณเจ็ด “การซื้อที่ดินมีการดำเนินการแบบหมกเม็ด ด้วยการดำเนินการทุกอย่างรีบเร่งไปหมด และมีการเปลี่ยนแปลงราคาประเมินให้สูงขึ้น โดยนายกอบต.กับเจ้าหน้าที่อบต.เป็นผู้เดินทางไปติดต่อกับที่ดินอำเภอสารภีด้วยตนเอง เพื่อให้ราคาประเมินสูงขึ้นจากไร่ละ 3-4 แสน เป็นไร่ละ 1.5 ล้าน ภายในระยะเวลาที่ไว้มากไม่เกิน 1 อาทิตย์ โฉนดออกมาเรียบร้อยแล้ว”

คุณเกียรติ “ที่ชาวบ้านเขาไม่พอใจจนลุกขึ้นมาประท้วงนายกอบต. คือราคาที่ดินในระแวกแถวนั้นเขาขายกันไร่ละไม่กี่แสน และมีข่าวมาอีกว่าที่จริงเจ้าของที่ดินเขาจะขายให้แค่ไร่ละ 9 แสน แต่มีการตั้งราคาต่างออกไปเป็นไร่ละ 1.2 ล้าน และโดยปกติการจะซื้อขายที่ดินเจ้าของที่ดินต้องเป็นผู้ดำเนินการด้วยตนเองสิ แต่นี่พนักงานของอบต.4 ท่านมี ทั้งฝ่ายนโยบายและแผน ฝ่ายการคลัง ฝ่ายพัสดุ และฝ่ายโยธาไปจัดการดำเนินการแทนให้หมดเลย”

4.2 ตำนานของประชาชนในการเข้าไปมีส่วนร่วมเพื่อตรวจสอบการทุจริตในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

จากการสัมภาษณ์กลุ่มประชาชนผู้เคยร้องเรียนปัญหาความเดือดร้อนไปที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทั้ง 3 ตำบล คือ ตำบลสุเทพ ตำบลป่าบาง และตำบลท่าทุ่งหลวง ถึงเหตุผลของการไปร้องเรียนปัญหาที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พบว่าปัญหาความเดือดร้อนที่กระทบต่อความเป็นอยู่ของประชาชนเป็นปัญหาที่นำไปสู่การร้องเรียนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้ามาตรวจสอบและแก้ไขปัญหา เพราะผู้ร้องเรียนเป็นผู้ได้รับผลกระทบจากปัญหาโดยตรง และกลุ่มผู้ร้องเรียนเหล่านี้ ถือได้ว่าเป็นกลุ่มประชาชนที่มีความตระหนักในสิทธิของความเป็นพลเมืองอย่างหนึ่ง ที่มีสิทธิ์ที่จะได้รับการบริการจากหน่วยงานองค์กรของรัฐ และการร้องเรียนนี้ก็ถือว่าการมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างหนึ่ง และถ้าหากปัญหาความเดือดร้อนมีความรุนแรง กลุ่มผู้ร้องเรียนปัญหาก็มีแนวโน้มที่จะดำเนินการร้องเรียนไปที่หน่วยงานอื่นๆ อีก

แต่เมื่อเปลี่ยนสภาพปัญหาเป็นการมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการทุจริตที่เกิดขึ้นในหน่วยงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของประชาชนเหล่านั้น พบว่า ประชาชนส่วนใหญ่คิดว่า การเข้าไปตรวจสอบการทุจริตนั้นเป็นเรื่องที่ทำได้ยาก แต่ก็เชื่อว่าในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีการทุจริตอยู่จริง แต่ไม่สามารถที่จะหาหลักฐานได้ชัดเจน เพราะช่องทางในการหาข้อมูลของประชาชนทำได้ยาก และอาจจะเป็นอันตรายกับตัวผู้เข้าไปตรวจสอบได้ เพราะการตรวจสอบการทุจริตต้องมีหลักฐาน และถ้าทำอะไรโดยเลื่อนลอยก็อาจจะถูกฟ้องกลับเอาได้ และบางส่วนที่มีแนวคิดที่จะเข้าร่วมตรวจสอบนั้นก็เข้าไปในลักษณะต้องการเป็นแนวร่วมแต่ไม่ขอเป็นผู้นำในการตรวจสอบ ยกเว้นกรณีการตรวจสอบการทุจริตการซื้อที่ดินขององค์การบริหารส่วนตำบลป่าบาง ที่กลุ่มประชาชนผู้ตรวจสอบได้มีการขอข้อมูลเกี่ยวกับการกระทำที่ส่อไปในทางทุจริตของผู้บริหารอบต.

เหตุที่การตรวจสอบของประชาชนชาวตำบลป่าบงเป็นไปอย่างเข้มข้น จนนำไปสู่การประท้วงปิดถนนเพื่อขับไล่นายกองค์การบริหารส่วนตำบลนั้น เป็นเพราะกลุ่มผู้ประท้วงก็คือกลุ่มที่เคยเป็นนักการเมืองท้องถิ่นที่มีข้อมูลอยู่ในมือบ้างพอสมควร และการกระทำการซื้อที่ดินที่ส่อไปในทางฉ้อฉลนั้นเป็นไปในลักษณะ โง่งเง้ง เพราะประชาชนทั่วไปทราบข้อมูลพื้นฐานต่างๆ เช่น ราคาประเมิน และราคาซื้อขายที่ดินบริเวณดังกล่าวว่าควรจะมีราคาอยู่เท่าใด และสถานที่ก่อสร้างจริงกับพื้นที่ในการสอบประกวดราคาซื้อที่ดินเป็นคนละแห่งกัน จึงทำให้เชื่อได้ว่าการทุจริตเกิดขึ้น จึงนำไปสู่การออกมาตรวจสอบการทุจริตของประชาชนชาวตำบลป่าบง แต่สำหรับพื้นที่อื่นๆ นั้น ประชาชนส่วนใหญ่เห็นว่า การทุจริตนั้นเป็นเรื่องภายในขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ไม่ควรที่จะเอาตัวเองไปยุ่งเกี่ยวหรือไปเสี่ยง ปล่อยให้เป็นที่ของหน่วยงานองค์กรที่เกี่ยวข้องเข้ามาจัดการเองจะดีกว่า ดังจะเห็นได้จากตัวอย่างคำพูดของประชาชน ดังต่อไปนี้

4.2.1 สำนักการเข้าไปมีส่วนร่วมเพื่อตรวจสอบการทุจริตของประชาชนในตำบลสุเทพ

คุณสม “ปัจจุบันนี้ถ้าไปตรวจเช็คการทำงานของทางท้องถิ่นก็จะพบการทุจริตอยู่ อย่างตัวของนายกเทศมนตรีนี้เป็นมาตั้งแต่ 2 ปีแล้ว โครงสร้างพื้นฐานของ 15 หมู่บ้านนี้ไม่ได้อะไรเลย ไม่มีการก่อสร้าง หรือปรับปรุง ซ่อมแซม ใดๆ ที่เทศบาลตำบลสุเทพ จากการจัดเก็บรายได้ปีหนึ่งประมาณ 58-60 ล้านบาท เงินในส่วนนี้ผมเห็นว่าไม่ได้นำมาทำอะไรเลย และเงินที่นำมาสนับสนุนการจัดกิจกรรมประเพณีของชาวบ้าน เช่น การเลี้ยงผี ประเพณีสงกรานต์ เดิมทางเทศบาลเคยสนับสนุนหมู่บ้านละ 20,000 บาท ปัจจุบันงบตรงนี้ก็ถูกตัดไป ผมไม่รู้ว่าเงินตรงนี้ตั้งเกือบ 60 ล้านบาทไปไหน ก็อยากให้ประชาชนมีความตื่นตัวในการมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการทำงานของทางท้องถิ่น แต่ก็ด้วยความไม่พร้อมของข้อมูลข่าวสาร และประชาชนส่วนใหญ่ก็ยุ่งๆ กล้วยๆ และหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องก็ไม่ได้ใส่ใจหรือให้ความสำคัญกับการร้องเรียนต่างๆ เท่าที่ควร จะให้ชาวบ้านไปติดตามเรื่องร้องเรียนก็เป็นการเสียเวลา เขาต้องทำมาหากิน ควรจะมีหน่วยงานมาตรวจสอบติดตามการทำงานของท้องถิ่นแทนประชาชนด้วย”

คุณสอน “ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนี้มีการทุจริตแน่นอนอยู่แล้ว อย่างถนนที่หน้าบ้านนี้ได้งบประมาณขยายถนนกว้าง 3 เมตรแต่ขยายจริงๆ แค่ 2.8 เมตร แล้วหายไปไหน 20 เซนติเมตรงบประมาณขยายถนนรู้ว่าได้มาแต่ก็ไม่เห็นดำเนินการเพราะเราติดตามข่าวสารในท้องถิ่นพอสมควร แต่การคิดไปมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการทุจริตนั้นถ้าหากคนในท้องถิ่นส่วนมากเขามีความเห็นไปในทิศทางเดียวกันและไม่ผิดกฎหมาย ถ้าเขามาชวนเราให้ไปร่วมด้วยก็จะเข้าร่วมอยู่แต่จะให้ไปเป็นได้โผแกนนำในการตรวจสอบคงไม่ทำนะ”

คุณแก้ว “พี่ไม่คิดจะเข้าไปมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการทำงานหรือการทุจริตในท้องถิ่นอะไรหรอก เพราะคิดว่าระบบการทำงานของราชการเป็นระบบที่แย่มาก พุดตามตรงนะที่ไปร้องเรียนเรื่องนี้ก็เพราะเป็นความเดือดร้อนของคนส่วนใหญ่ในหมู่บ้านแค่นั้นเอง เรื่องอื่นๆ ของเทศบาลนี้ไม่คิดจะไปยุ่งอยู่แล้ว และคิดว่าในท้องถิ่นของเรานี้น่าจะมีการทุจริตแน่นอน เพราะไม่เคยกระจายงบประมาณมาถึงหมู่บ้านของเราเลย”

คุณเชิด “คิดว่าในท้องถิ่นนี้มีการทุจริตอยู่แล้ว เพราะไม่มีอะไรดีขึ้นเลย มันนิ่งมากเปลี่ยนจากอบต.มาเป็นเทศบาลก็ไม่มีการเกิดขึ้น เห็นหน้านายกเทศมนตรีตอนมาหาเสียงแค่วันเดียวจากนั้นก็ไม่เคยมาอีกเลย แม้จะมีการยกสถานะเป็นเทศบาลแต่ทางกายภาพของท้องถิ่นก็เหมือนเดิมไม่รู้ซึ่งงบประมาณสิ้นเปลืองไปทางไหน ไม่เห็นจัดงานอะไรเลย งานวันเด็กเห็นที่อื่นๆ เขาจัดกันแต่ที่เทศบาลสุเทพไม่มีเลย การเข้าไปมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการทุจริตนั้น ถ้าเป็นไปได้ผมก็อยากจะเข้าไปเป็นอนุกรรมการร่วมตรวจสอบการทำงานของเทศบาลอยู่เหมือนกัน แต่ต้องมี NGO หรือ หน่วยงานอะไรมาก่อน ซึ่งน่าจะมืองค์กรตรวจสอบของภาคประชาชนมาคานอำนาจการทำงานของท่านท้องถิ่นด้วย แต่จะให้เราไปเป็นตัวตั้งตัวตีก็คงไม่ทำเพราะไม่มีแนวร่วมที่ชัดเจน ก็ไม่อยากจะเสี่ยง เพราะเราต้องฝ่าฟันคนเดียวมันอันตราย”

คุณแสง “การจะไปตรวจสอบการทุจริตนั้นต้องมีผู้นำก่อน ถ้าไม่มีผู้นำก็ทำอะไรไม่ได้ กฎหมายเราก็ไม่ใช่จะรู้อะไรมากมาย การตรวจสอบแบบนี้ต้องมีนักกฎหมายให้เราด้วย ชาวบ้านอย่างเราจะไปทำอะไรกับเขาได้ของอย่างนี้ต้องมีผู้รู้ เพราะถ้าไม่มีผู้รู้เราก็ทำอะไรไม่ได้ การจะร้องเรียนต้องมีข้อมูลหลักฐานที่ชัดเจนแน่นอน ต้องมีผู้นำในการตรวจสอบเราถึงจะเข้าร่วม และผู้นำต้องมีแนวทางที่ชัดเจน ต้องบอกให้เราทราบและเรียกประชุมกันก่อน จู่ๆ จะไปร้องเรียนโดยไม่มีหลักฐานทำไม่ได้หรอก”

คุณน้อง “พี่ไม่ทราบว่าเป็นเทศบาลนี้มีการทุจริตหรือเปล่านะ และไม่คิดจะเข้าไปมีส่วนร่วมตรวจสอบอะไรไม่อยากจะเข้าไปยุ่งตรงนั้นด้วย แต่ถ้าทราบว่ามีมีการทุจริตมากๆ หรือมีคนมาบอกให้เข้าร่วมก็คิดว่าเราจะช่วยชาติได้ยังไง แต่ ณ เวลานี้ยังไม่คิดจะเข้าไปตรวจสอบอะไร ถ้าจะร้องเรียนการทุจริตก็คงจะไปร้องเรียนที่ศูนย์ราชการใสสะอาดของจังหวัดน่าจะดีกว่า”

คุณด้อย “เรื่องตรวจสอบทุจริตอะไรนี้ไม่อยากจะไปยุ่ง ไม่อยากเป็นแกนนำ แต่จะให้ช่วยลงชื่ออะไรนี้ได้อยู่ ถึงจะรู้ว่ามีการทุจริตก็ไม่ขอเป็นแกนนำแต่เป็นแนวร่วมนี้ได้”

คุณชาติ “ในเทศบาลนี้ก็มีมีการทุจริตอยู่ เพราะเคยมีคนมาเล่าให้ฟัง ก็เป็นคนภายในที่เห็นอะไรไม่ดีแล้วพูดไม่ได้ก็เลยออกมาแล้วมาเล่าให้ฟัง การตรวจสอบตามช่องทางนี้ทำได้ยากเพราะมีขั้นตอนหลายขั้นตอน ถ้าให้เราไปดำเนินการเองจะได้อะไร เพราะขนาดคนที่เคยอยู่มาก่อนแล้วเห็น

อะไรไม่ดีแล้วยังทำอะไรไม่ได้ หากหลักฐานรายละเอียดยังไม่ได้ต้องออกมาเสีย แล้วเราอยู่ข้างนอก จะไปทำอะไรได้”

คุณพล “คิดว่าในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีการทุจริตอยู่แล้ว แต่เราไม่รู้ว่าเขาทำกัน ยังไง แต่เท่าที่ดูอย่างการจัดซื้อจัดจ้างนี่น่าจะแพงเกินไปมั้ง แต่ก็อย่างว่าแหละเราไม่รู้ข้อมูลว่า โครงการแต่ละโครงการมีงบประมาณเท่าไร แล้วเขาดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างกันยังไง เราไม่มี สิทธิที่จะไปดูเอกสารรายละเอียดของเขาในนั้นเลย เพราะเราขาดการมีส่วนร่วมมาตั้งแต่ต้น”

คุณเอก “การที่ประชาชนยังต้องทำมาหาเลี้ยงชีพ จึงทำให้ไม่พร้อมในการเข้าไปมีส่วนร่วม ในการตรวจสอบการทำงานของฝ่ายท้องถิ่น และด้วยความไม่พร้อมนี้เอง จึงเป็นช่องทางหนึ่งที่ทำให้เกิดการทุจริตได้โดยไม่ถูกตรวจสอบ ทำให้เจ้าหน้าที่รู้สึกว่ามีอำนาจนั้นมาก การตรวจสอบก็ ย่อมจะทำให้พบว่ามีปัญหา และไม่ได้หมายความว่าหน่วยงานที่ไม่ถูกตรวจสอบจะไม่มีปัญหา”

4.2.2 สำนักการเข้าไปมีส่วนร่วมเพื่อตรวจสอบการทุจริตของประชาชนในตำบลป่าบาง

คุณยอดชาย “เรื่องตรวจสอบทุจริตในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นถึงเราจะรู้อยู่แต่ก็ ตรวจสอบยาก เช่น ซื้อผ้าห่มมาแจก ถ้าซื้อตามราคาท้องตลาดยิ่งซื้อมาราคาก็จะต้องลดลง แต่นี้ อบต.ซื้อมากแต่ราคาแพงกว่าท้องตลาด แต่ช่วงหลังนี้ อบต.ระมัดระวังมากขึ้นมีการทำถูกต้องตาม ขั้นตอนและรัดกุมขึ้นก็ไม่ต้องไปตรวจสอบยังไง เพราะเงินของอบต.ช่วงนี้ก็ไม่ค่อยมี เพราะช่วง ก่อนเอาเงินไปซื้อที่ดินกับสร้างตึกใหม่ไปเยอะแล้ว”

คุณเกียรติ “โดยส่วนตัวผมได้ทำหน้าที่รักษาผลประโยชน์ของประชาชนชาวป่าบางด้วยการ ตรวจสอบการทุจริตการซื้อที่ดินในครั้งนี้อย่างเต็มที่แล้ว แต่หาพวกที่จะตามเราได้ลำบากเพราะคน ส่วนใหญ่เขากลัว มีอยู่บ้างที่ปากบอกเอาเลยๆ แต่พอให้ลงชื่ออภิปรายไม่ไว้วางใจนายกฯ กลับไม่มี ใครกล้าลงชื่อด้วย นี่หมายถึงพวกที่เป็นส.อบต.นะมีแค่ 4-5 คนเท่านั้นที่เอาด้วยพวกที่เหลือหยอ ยมเวลาอยู่ต่อหน้านายกฯ และการที่ผมไปเป็นแกนนำในการตรวจสอบการทุจริตเรื่องการซื้อ ที่ดินของนายกอบต.ป่าบางนี้ ทำให้ผมถูกมองว่าอิจฉานนายกฯ ไปเสีย ทำให้บางส่วนไม่ลงคะแนน เสียงเลือกผมตอนสมัครนายกอบต.แข่งกับท่าน เคยมีคนมาพูดกับผมเหมือนกันว่าเขาชอบผมแต่ เลือกผมไม่ได้เพราะไปรับเงินของเขามาแล้ว ไม่เลือกก็กลัวว่าจะเป็นหนี้ไปตลอดชีวิต ชาติหน้าต้อง เกิดมาใช้หนี้เขา และเงินสามร้อยห้าร้อยนี้ก็ไม่ใช่น้อยๆ ถ้าไม่เอาลูกหลานมันก็จะว่าโง่ก็เลยต้องเอา แล้วเลือกฝ่ายโน้นไป”

คุณอัมพร “เรื่องเข้าไปมีส่วนร่วมในการตรวจสอบทุจริตนี้ไม่เอาหรอก เราไม่รู้แน่ชัดว่า เขาทำอะไรยังไงกลัวจะไม่ปลอดภัยอย่างยุติธรรมมันเสี่ยงสำหรับเรา ผู้อยู่เฉยๆ ดีกว่าเรื่องส่วนรวมที่

คงไม่มีอะไรหรอก ทำมาหากินไปเป็นวันๆ ที่ไปร้องครั้งนี้ก็เพราะเดือดร้อน พื้นดินและน้ำท่วมขังไปหมด อีกอย่างความรู้อะไรเราก็ไม่มีจะไปตรวจสอบเขาอย่างไร ถ้าเป็นคนมีความรู้ก็ว่าไปอย่าง”

คุณสงวน “ถ้านายกอบต.กับประธานสภาอบต.รวมหัวเป็นพวกเดียวกันเมื่อไหร่ก็เสร็จเมื่อนั้น แต่ทุกวันนี้เข้ากันเป็นปีเป็นขลุ่ย นายกฯฟังประธานสภาอีกต่างหาก ถามว่าประธานสภา มีอาชีพอะไร ไม่มีหรอก เป็นแค่ประธานสภาอบต.อย่างเดียว ที่ประชาชนเลือกเขาเข้ามาเป็นอบต. ก็คือพวกนี้เป็นคนฉลาด มักจะคอยให้บริการประชาชน เช่น ใครจะขอบ้านเลขที่ก็ไปดำเนินการแทนให้หมด เพราะถ้าประชาชนไปดำเนินการเองก็ยุ่งยากเรื่องเอกสาร เขาก็เลยจัดการเป็นธุระดำเนินการแทนให้หมด ก็สบายนะสิ ลงเลือกตั้งก็ได้สิ ถามว่าที่ผมมาประท้วงเรื่องซื้อที่ดินนี้กลัวมั๊ย ผมไม่กลัวหรอก เพราะทุกวันนี้เราเสียภาษีให้กับรัฐตกไปบาทหนึ่งเขายังทำหนังสือมาทวงถามเลย แล้วเงินภาษีของเราทั้งหมดไปกับการซื้อที่ดินที่ไม่สมเหตุสมผลนี้ละ หมกไปตั้งเยอะเราก็ต้องถามบ้างเหมือนกัน มันเป็นสิทธิ์ของเรา ทำไมถึงจะทำไมไม่ได้ในเมื่อเราเสียภาษีไปแล้ว อบต.ที่นี้อาจจะมีการชี้แจงการใช้งบประมาณให้ประชาชนทราบเหมือนกันในช่วงที่มีกิจกรรมอบต.สัญจรแต่ชี้แจงไม่ค่อยโปร่งใส พอเราไปถามก็ทำท่าเหมือนโกธเราเสีย เหมือนเราไปจับผิดชอกแซก การจัดซื้อจัดจ้างก็อาจจะมีการส่งมาประชาสัมพันธ์ที่บ้านผู้ใหญ่บ้าน แต่การใช้งบประมาณอย่างอื่นไม่ค่อยชี้แจง อย่างบขช.ช่วยเหลือน้ำท่วมนี้เมื่อไหร่ก็ซื้อทรายถามว่าทรายเก่าปีที่แล้วไปไหนหมด น้ำท่วมเมื่อไหร่ก็ซื้อทราย บางทีมีการให้คนนั่งแช่ในน้ำครึ่งตัวแล้วถ่ายรูป ทำให้ดูเหมือนกับว่าน้ำท่วมสูง เพื่อจะได้ขออนุมัติงบประมาณสาธารณภัย พอเราเห็นเขาทำอย่างนี้เราก็ไม่ไว้ใจแล้ว”

คุณอาคม “เรื่องการทุจริตในท้องถิ่น ถ้าเกิดขึ้นก็จะขอเป็นผู้อยู่เบื้องหลังให้การสนับสนุน ข้อมูลต่างๆ ให้มาปรึกษาผมได้ทุกอย่าง แต่ผมไม่เป็นแกนนำ แต่ขอให้มีคนรับเป็นด่านหน้าให้จะเป็นกองหลังเอง”

คุณแจ๊ค “การทุจริตในท้องถิ่นถ้าเกิดขึ้นก็ต้องดูก่อนว่าเรื่องเป็นมาอย่างไร แต่ถ้ามีการทุจริตจริงก็จะเข้าร่วมตรวจสอบอยู่แล้วไม่กลัวหรอก ถือว่าเป็นการเรียกร้องความเป็นธรรมให้กับประชาชน ถึงแม้ว่าประชาชนเขาจะไม่เห็นว่าเป็นความดีหรือเป็นประโยชน์ก็ไม่ว่านะ แต่การตรวจสอบนั้นจะต้องมีความเป็นระบบมากกว่านี้”

4.2.3 สำนักการเข้าไปมีส่วนร่วมเพื่อตรวจสอบการทุจริตของประชาชนในตำบลท่าทุ่งหลวง

คุณถาวร “การจะไปตรวจสอบการทุจริตนี้ต้องมีมวลชนมากพอ และเป็นการเสี่ยงต่ออันตรายเพราะเป็นเรื่องของผลประโยชน์ที่อาจจะมีทั้งผลประโยชน์ของฝ่ายบริหาร ฝ่ายราชการ อีกอย่างหนึ่งถ้าเรารู้ข้อกฎหมายชัดเจน ก็จะเป็นเกราะป้องกันให้เราได้อยู่ แต่นี้เราก็ความรู้แค่ ป.4

ความรู้ไม่มากพอ การจะไปตรวจสอบการทุจริตในอบต.จึงทำได้ลำบาก แม้จะเป็นส.อบต.เราก็กายเป็นเสี่ยงข้างน้อยไปเสียใช้วิธีสะกิดบอกกันจะดีกว่า”

คุณแดง “การไปมีส่วนร่วมตรวจสอบทุจริตนี้ไม่ยุ่งหรอก เพราะเราอยู่ตามประสาของเราที่ดีแล้วไม่อยากจะเอามือไปชุกหีบ ที่ไปลงชื่อร้องเรียนเรื่องนี้ก็เพราะ همینขี้วัวเฉยๆ และเราก็ไม่มีความรู้จบแค่ ป.4 จะไปยุ่งกับเขามากก็ไม่ได้ อยู่อย่างนี้แหละสบายใจแล้ว”

คุณคารา “คิดว่าการทุจริตมีอยู่ในทุกวงการแหละ เพียงแต่ว่าจะมากหรือน้อย โดยเฉพาะในอบต.หรือเทศบาลนี้น่าจะเป็นเรื่องการทุจริตในด้านงบประมาณ แต่ไม่คิดจะเข้าไปมีส่วนร่วมในการตรวจสอบทุจริตหรอกเพราะเราเป็นผู้หญิงตัวคนเดียว ถ้าจะไปยุ่งเรื่องแบบนี้มันเป็นการเสี่ยงอันตรายเกินไปและก็ไม่มีความรู้เรื่องอย่างนั้นไม่ควรจะไปยุ่ง เรื่องคอร์รัปชันนี้มีอยู่ทุกวงการถึงเราไม่พูดคนอื่นเขาก็พูดเองแหละ”

คุณยุทธภูมิ “จะให้ไปมีส่วนร่วมตรวจสอบการทุจริตในอบต.นี้ไม่ทำหรอก เพราะเป็นเรื่องไกลตัวเรา อีกอย่างเราก็ไม่ค่อยจะมีความรู้ เรื่องแบบนี้เป็นเรื่องของผู้ปกครองข้าราชการโน่น เราเป็นแค่ชาวบ้านจะไปว่าเขาทุจริต จริงไม่จริงก็ไม่รู้ ไม่ยุ่งดีกว่า ทำมาหากินไปเป็นวันๆ เราไม่ได้รับความเดือดร้อนกระทบต่อชีวิตการทำมาหากินก็เพียงพอแล้ว”

คุณนันท “ผมไม่ทราบว่าเป็นอบต.ท่าทุ่งหลวงนี้มีการทุจริตหรือเปล่านะ เพราะที่ผ่านมาก็ไม่มีข่าวระแคะระคายอะไรเลย แต่ถ้าหากมีการทุจริตก็พร้อมจะเข้าร่วมตรวจสอบ ถ้าหากเขาต้องการแนวร่วมสมาชิกก็พร้อมเสมอ เพื่อให้ทราบว่ามีข้อเท็จจริงประการใด แต่ขอให้มีแกนนำของหมู่บ้านเป็นผู้นำในการตรวจสอบก่อน โดยเฉพาะการตรวจสอบเรื่องการใช้งบประมาณ ผมพร้อมเป็นแนวร่วมให้”

คุณเสถียร “ถ้ารู้ว่ามีมีการทุจริตเกิดขึ้นในอบต. ก็จะเข้าไปร่วมตรวจสอบเหมือนกัน เช่นไปสอบถามว่าใช้งบประมาณไปเท่าไร ชื่ออะไรไปบ้าง แต่คงไม่ไปคนเดียวจะต้องไปเป็นกลุ่ม ไปถามคนเดียวเดี๋ยวถูกหาว่า “เลียม” คนบ้านนอกเราจะทำอะไรต้องทำกันเป็นกลุ่มเพราะเขามีประสาสังคม แต่ทุกวันนี้อบต.จะทำอะไรเช่นการก่อสร้างถนนก็จะมีตัวแทนของชุมชนเข้าร่วมตรวจสอบวัสดุการก่อสร้าง ว่าตรงตามที่ประกาศกำหนดไว้มั๊ยอย่างนี้ ซึ่งตัวแทนชุมชนก็กำหนดกันเป็นชอยเลย อบต.จะก่อสร้างถนนชอยไหนก็ต้องมีตัวแทนคนชอยนั้นมาร่วมตรวจสอบด้วย”

จากการศึกษาถึงสำนึกของประชาชนผู้ร้องเรียนปัญหาไปที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อความเห็นในการเข้าไปมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการทุจริตในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพบว่า ประชาชนผู้ร้องเรียนปัญหาความเดือดร้อน ไปที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ส่วนใหญ่ไม่ต้องการเข้าไปมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการทุจริตในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของตนเอง ส่วนหนึ่งเป็นเพราะว่าการทุจริตนั้นเป็นสิ่งที่บุคคลภายนอกจะเข้าไปล่วงรู้ได้ยาก เนื่องจากเป็นการ

ดำเนินการภายในองค์กรและผู้ที่เกี่ยวข้อง แต่ประชาชนส่วนใหญ่ที่ตั้งข้อสังเกตว่าในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นน่าจะมีการทุจริต โดยเฉพาะการทุจริตด้านการใช้งบประมาณ ซึ่งสังเกตจากการใช้งบประมาณและผลงานที่เกิดขึ้น โดยเฉพาะการก่อสร้าง โครงสร้างพื้นฐานในท้องถิ่น และกิจกรรมของคนในชุมชนที่ได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งประชาชนส่วนใหญ่เห็นว่างบประมาณกับผลลัพธ์ไม่สัมพันธ์กัน เพราะใช้งบประมาณไปมากกว่าผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น นอกจากนี้ ประชาชนส่วนใหญ่ยังเห็นว่าการที่ตนเองไปร้องเรียนที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นก็เพราะตนเองได้รับความเดือดร้อนโดยตรงจึงต้องร้องเรียน เพราะถ้าตนเองไม่ดำเนินการปัญหาที่ไม่ได้รับการแก้ไข ซึ่งผู้เดือดร้อนก็คือตัวของประชาชนผู้นั้นเอง แต่การทุจริตนั้นเป็นเรื่องของเจ้าหน้าที่ๆ ประชาชนทั่วไปที่ไม่มีความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ รวมทั้งไม่มีความรู้ทางด้านกฎหมาย ไม่ควรที่จะเข้าไปเกี่ยวข้อง เพราะเป็นเรื่องของความเสียหาย เพราะการไปมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการทุจริตนั้นเท่ากับว่าเป็นการไปขัดขวางผลประโยชน์ของอีกฝ่ายหนึ่งที่ถูกตรวจสอบ ซึ่งอาจจะเป็นอันตรายต่อตัวของผู้ที่เข้าไปตรวจสอบได้ แต่ถ้าหากว่ามีการทุจริตเกิดขึ้นในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจริงและประชาชนส่วนใหญ่ทราบว่ามีทุจริตเกิดขึ้น กลุ่มผู้ร้องเรียนปัญหาบางส่วนก็พร้อมที่จะเข้าร่วมในการตรวจสอบ แต่ไม่ต้องการจะเป็นแกนนำหรือผู้นำในกระบวนการตรวจสอบการทุจริตในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยพร้อมที่จะเป็นแนวร่วมในการตรวจสอบ แสดงให้เห็นว่าประชาชนส่วนใหญ่ยังคำนึงถึงความเดือดร้อนส่วนตัวเป็นหลักอยู่ เนื่องจากเป็นผู้ได้รับผลกระทบจากความเดือดร้อนโดยตรงและรู้สึกถึงความเดือดร้อนนั้นได้ชัดเจน แต่เรื่องของการทุจริตนั้นประชาชนยังคิดว่าเป็นเรื่องห่างไกลจากตัวเอง เพราะไม่ได้รับความเดือดร้อนที่เป็นรูปธรรม การตรวจสอบการทุจริตจึงควรเป็นเรื่องขององค์กรหน่วยงานของรัฐ ที่ทางรัฐต้องเข้ามาจัดการตรวจสอบดูแล การที่จะให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการตรวจสอบการทุจริตนั้นเป็นการไม่สะดวก เนื่องจากประชาชนไม่มีเวลาเพราะต้องทำงาน ขาดความรู้ความเชี่ยวชาญด้านกฎหมาย เกิดความเสี่ยงกับตัวของประชาชนผู้เข้าไปเกี่ยวข้องกับการตรวจสอบ และคาดว่าจะไม่ได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ถูกตรวจสอบในการให้ข้อมูลหรือดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้อง เพราะเป็นเรื่องที่ส่งผลเสียต่อหน่วยงานที่ถูกตรวจสอบเอง ถ้าหากผู้ที่ตรวจสอบการทุจริตได้ข้อมูลที่แท้จริงไป